

Gangnam is mijn stijl!

Conceptualisering van PSYs *Gangnam Style*

Door Rico Stroobant (3500292)
Begeleider: Dr. Barbara Titus
Universiteit Utrecht
Faculteit Geesteswetenschappen
Bachelorscriptie Muziekwetenschap
Cursusjaar 2012 – 2013

Universiteit Utrecht

Inhoud

Inhoud	2
1) Inleiding.....	3
1.1 Paul Hodkinson.....	3
1.2 Het model van Lasswell.....	4
1.3 De <i>Korean Wave</i> , K-pop en <i>Gangnam Style</i>	5
2) Uitwerking van Lasswells model	8
2.1 Control Analysis (zender).....	8
2.2 Content analysis (bericht).....	11
2.2.1 Songtekst	11
2.2.2 Interpretatie(s)	12
2.2.3 “Oppa(n) Gangnam Style”?	15
2.3 Media analysis (medium)	16
2.4 Audience analysis (ontvanger)	18
2.5 Effect analysis (effect)	21
3) Conceptualisering.....	23
4) Conclusie	26
Bibliografie	28
Bijlage 1: Gangnam Style; tekst en vertaling.....	32
Bijlage 2: Analysetabel officiële videoclip Gangnam Style.....	33

Afbeelding op de voorkant:
Figuur 1. Gereproduceerd van Officialpsy op *YouTube*,
<https://www.youtube.com/watch?v=9bZkp7q19f0>
(geraadpleegd 5 juni 2013).

1) Inleiding

Ruim een miljoen mensen zijn aanwezig op oudejaarsavond bij Times Square, New York. Samen met meerdere bekende internationale artiesten, waaronder MC Hammer, luidt de Zuid-Koreaanse PSY het jaar uit, waarbij iedereen over de hele wereld hetzelfde dansje doet en mee schreeuwt met het refrein; hét dansje van 2012 uit zijn mega-hit *Gangnam Style*.¹ Hoe heeft één liedje voor zo'n grote wereldwijde impact kunnen zorgen?

1.1 Paul Hodkinson

In het dagelijks leven zijn we zelden ver van gemedieerde geluiden woorden of geluiden, hetzij door televisie, radio, kranten, tijdschriften, mobiele telefoons, muzikspelers of internet, waarmee een communicatieproces in gang gezet kan worden.² In feite communiceert PSY in de muziekvideo van *Gangnam Style* door middel van een dansje en zang. In het boek *Media, Culture and Society: an introduction* van Paul Hodkinson (2011), dat ik voornamelijk gebruik voor algemene informatie en secundaire literatuur, bespreekt hij in zijn introductie het belang van het medium voor het karakter van de cultuur en de samenleving om ons heen, dat in essentie de manier is waarop inhoud gecommuniceerd wordt tussen een bron en een ontvanger. Communicatie kan de vorm aannemen van, in dit geval, een muziekvideo van een lied. De inhoud van deze muziekvideo bevat berichten die we kunnen opvatten als teksten.³ Hier is een semiotische analyse op toe te passen, waarmee gekeken kan worden naar *signs* binnen de tekst die betekenis genereren. Deze *signs* bestaan uit een *signifier*, het gerepresenteerde (zoals bijvoorbeeld een lach), en een *signified*, een gepresenteerd concept (zoals uiting van geluk of amusement van de persoon die lacht). Het is daarbij belangrijk te onthouden dat de *signified* geen 'ding' of voorwerp is, maar juist een idee, een concept in context.⁴ In *Gangnam Style* zitten veel ideeën die zodanig door gebruikers/participanten geconceptualiseerd kunnen worden. Dat wil zeggen dat zij met een of meerdere ideeën aan de slag gaan en een andere interpretatie aan de inhoud of vorm geven, waardoor de context van de *signified* verandert. Het concept blijft hetzelfde, maar de betekenis verandert hierdoor. De concepten kunnen veel vormen aannemen; er is tekst, muziek, dans, er wordt gespeeld met visuele effecten en omgekeerde verwachtingen. Alles is hierbij onderhevig aan persoonlijke connotaties en interpretaties. De impact en het effect worden bepaald door de interactiviteit van digitale media en de sociale context waarin het fenomeen plaats vindt. Deze uitwerking van het communicatieproces wil ik aanduiden met *conceptualisering* en vormt de basis voor dit onderzoek.

¹ D. Beekman, K. Burke & J. Cunningham, "Taylor Swift, PSY, Mayor Bloomberg help New Yorkers ring in 2013", *New York Daily News*, 1 januari 2013, online artikel, <http://www.nydailynews.com/new-york/new-year-eve-celebrations-underway-new-york-article-1.1230729> (geraadpleegd 17 mei 2013);

Video van PSY's optreden op Times Square:

Paulus1st, "PSY Gangnam Style Live Times Square 2013 feat MC Hammer", live optreden. 31 december 2012.

YouTube video, https://www.youtube.com/watch?v=eUb2UYa_Oho (geraadpleegd 17 mei 2013).

² Paul Hodkinson, *Media, Culture and Society: An Introduction* (London: Sage Publications Ltd., 2011), 1.

³ *Ibid.*, 60.

⁴ *Ibid.*, 61.

1.2 Het model van Lasswell

Een populair communicatiemodel om de communicatiehandeling (hier: de muziekvideo van het lied) te onderzoeken, is het model van Harold Lasswell uit 1948 dat hij bespreekt in *The Structure and Function of Communication in Society*. Dit model bestaat uit vijf stappen en is te omschrijven als: Wie (1) zegt wat (2) in welk medium (3) tegen wie (4) en met welk effect (5)?⁵ 'Wie' heeft betrekking op de communicator, de bron van het bericht en de redenen waarom gehandeld wordt (*control analysis*). 'Wat' heeft betrekking op de inhoud van het bericht (*content analysis*). Zij die zich richten naar radio, film, televisie e.d. onderzoeken de rol van het medium (*media analysis*). Daarnaast kan men zich richten naar de personen die bereikt worden door de media (*audience analysis*) en tot slot kan er gekeken worden naar de impact op het publiek (*effect analysis*).⁶ Het model geeft op deze manier aan dat elke stap even belangrijk is voor de implicaties van het communicatieproces.⁷ Ik kies juist voor dit model, omdat het opdelen van de communicatiehandeling in vijf stappen nuttig is om de mogelijkheden te bekijken waardoor er geconceptualiseerd kan worden. Door elke stap evenveel aandacht te geven, zal ik een beter beeld en overzicht krijgen van de gepresenteerde concepten en de implicaties ervan. Lasswell is in zijn artikel van mening dat we de neiging hebben om minder geïnteresseerd te zijn in het opdelen van de communicatiehandeling en het geheel in verband willen brengen met de sociale processen die zich daar omheen afspelen. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen structuur (die uitgewerkt kan worden door het communicatiemodel) en drie functies: (1) het toezicht over de omgeving (*surveillance of the environment*); (2) de wederzijdse betrekking van de delen uit de samenleving met betrekking tot de omgeving (*correlation of the parts of society in responding to the environment*); en (3) overdracht van sociaal erfgoed (*transmission of the social heritage*).⁸ Om uiteindelijk de efficiëntie van de communicatie te bepalen, moet gekeken worden naar de waarden en identiteit van de groepen die onderzocht worden, om zo de context te kunnen bepalen, waarin gecommuniceerd wordt.⁹ Het artikel van Lasswell vormt de basis voor mijn methode. Het bespreken van de elementen kan op deze manier de aanleiding geven voor de populariteit van de *Gangnam Style*.

⁵ Ibid., 8;

Onder andere het model van Lasswell wordt kort genoemd in *Media, Culture and Society* van Hodkinson, wat voor mij de aanleiding was om dit model nader te bekijken en uiteindelijk te gebruiken voor dit onderzoek.

⁶ Harold D. Lasswell, "The Structure and Function of Communication in Society," in *Reader in Public Opinion and Communication, second edition*, ed. Bernard Berelson and Morris Janowitz, (New York/London: The Free Press, 1948), 178.

⁷ Hodkinson, *Media, Culture and Society*, 8-9.

⁸ Lasswell, "The Structure and Function of Communication in Society", 179.

⁹ Ibid., 189.

1.3 De Korean Wave, K-pop en Gangnam Style

Oorspronkelijk stond het strenge beleid van de Koreaanse overheid maar weinig cultureel verkeer toe door het censureren en verbannen van veel buitenlandse culturele producten. In 1998 werd er een 'Open Door'-beleid opgesteld, dat ervoor zorgde dat het culturele landschap nu sterk kon groeien, waarmee nieuwe complexe culturele producten gemaakt konden worden die tot stand kwamen door het combineren van buitenlandse invloeden, waaronder uit Japan, de Verenigde Staten, Ierland, Argentinië en Spanje. Dit zorgde voor een golf van internationale interesse voor Koreaanse cultuur, waarin muziek en narratieve visuele media het grootste deel uitmaken van de invloed op onder andere mode, haarstijl, gaming en technologieën in andere landen.¹⁰ Het voornaamste cultuurproduct uit deze zogenaamde *Korean Wave* is K-pop en is onmisbaar voor de ontwikkeling ervan.¹¹ K-pop een afkorting voor Koreaanse populaire muziek, alhoewel Koreanen er zelf naar verwijzen als *kayo* dat gewoon 'lied' betekent.

Eén van de belangrijkste personen voor de ontwikkeling van K-pop in de jaren '90 is politicus Seo Taiji geweest, die met name bekend werd met de groep Seo Taiji and the Boys. Seo Taijis impact had vooral te maken met zijn status als cultureel icoon. Hij wist de jongere generatie aan te spreken door zijn (muzikale) stijl en directe houding, waarin hij Amerikaanse invloeden in Koreaanse context plaatste en daarmee een nieuwe Koreaanse jeugdidentiteit hielp vormen. Belangrijk waren de kritische boodschappen in liederen als *Classroom Idea* waarin het Koreaanse educatiesysteem onder vuur wordt genomen of *Regret of the Times* waarin de corruptie van de regering het onderwerp is. Hiermee combineerde Seo Taiji politieke met commerciële doeleinden die gelijk opgingen met het opgroeien van de nieuwe generatie. Dit deed hij met veel entertainment door kleurrijke kleding met accessoires uit de hiphop (zoals een hoofddeksel, bling bling enz., waarmee ze doorgaans een statement proberen te maken) te combineren met Aziatische haarstijlen en op dans georiënteerde uitvoeringen.¹² Door elementen van rap, hiphop en R&B te combineren met elementen uit rock, heavy metal, techno en Koreaanse volksmuziek, opende hij de deur voor een meer divers en op dans gerichte muzikale omgeving dat de formatie van groepen stimuleerde die zijn succes wilden evenaren.¹³ Etnomusicologe Donna Lee Kwon is van mening dat er te veel kritiek is op *Korean Wave* artiesten. Sommigen gaan ver door te zeggen dat Koreaanse artiesten zich steeds meer spiegelen aan hun Westerse tegenhangers en dat de *Korean Wave* daarom doodverklaard kan worden.¹⁴ Volgens Kwon is de golf van interesse nog niet voorbij en heeft de *Korean Wave* nog een aantal verrassingen voor ons... en zij kreeg gelijk. Niet lang na de publicatie van haar boek verscheen daar PSY met de single *Gangnam Style*.

¹⁰ Donna Lee Kwon, *Music in Korea; Experiencing Music, Expressing Culture*, (New York/Oxford: Oxford University Press, 2012), 149–150.

¹¹ *Korean Wave* is een term waarmee de opkomst van Koreaanse entertainment en populaire cultuur wordt bedoeld. Voor een uitgebreidere beschrijving zie "Korean Wave", *Korea.net: Gateway to Korea*, geen datum bekend, online forum, <http://www.korea.net/Government/Current-Affairs/Korean-Wave?affairId=209> (geraadpleegd 20 juni 2013).

¹² 'Bling bling' is een term die gebruikt wordt door jongeren, meestal door rappers, om sieraden aan te duiden.

¹³ Kwon, *Music in Korea*, 153–154.

¹⁴ *Ibid.*, 152.

Vrij snel na het uitbrengen van het lied en de videoclip op 15 juli 2012 werd het lied opgepikt door Westerse artiesten onder wie rapper T-Pain, Robbie Williams en Josh Groban en werden er al snel korte artikelen gepubliceerd over de nogal opmerkelijke muziekvideo op populaire blogsites.¹⁵ Het lied bevat aanstekelijke deuntjes, een pakkend refrein dat iedereen gelijk na de eerste keer mee kan zingen, een opmerkelijk en makkelijk uit te voeren dansje. Dit gaat in combinatie met een videoclip waarin veel rare dingen gebeuren.¹⁶ Dit leidde al snel tot een *viral video* die in rap tempo wereldwijd verspreid en gedeeld werd, waaronder op sociale media zoals Twitter en Facebook.¹⁷ Inmiddels is de video ruim anderhalf miljard (!) keer bekeken en is daarmee de meest bekeken video op YouTube. De *Korean Wave* komt hiermee tot een hoogtepunt. In eerste instantie lijkt dit succes raar, want *Gangnam Style* was eigenlijk niet bedoeld voor internationale verspreiding en heeft niet gelijk potentie om een wereldhit te worden.¹⁸ Bovendien zullen maar weinig Westerse luisteraars een goed idee hebben waar PSY nou echt over zingt op de enkele Engelse woorden in het lied na. De muziekvideo wordt hierdoor gezien als grappig, waarbij veel aandacht gevestigd wordt voor dans en visuele elementen. Als gevolg hiervan wordt het lied niet serieus genomen. Daarnaast begint PSY in vergelijking met andere artiesten oud te worden.¹⁹ Hierdoor wordt er verondersteld dat *Gangnam Style* een 'one-hit wonder' is, terwijl deze term eigenlijk onjuist is; PSY maakt al ruim een decennium lang hits in Zuid-Korea.²⁰ Zelf is hij van mening dat *Gangnam Style* een fenomeen geworden is, gemaakt door het publiek zelf. Hij spreekt daarom niet van een succes, heeft bovendien veel ervaring opgedaan in zijn carrière met een langer succes dan de meeste hedendaagse Koreaanse artiesten en is daarom geen 'one-hit wonder'.²¹ De muziekvideo moet wel een non-verbale gedachte over brengen door middel van het dansje en de manier waarop het lied klinkt, aangezien de betekenis

¹⁵ Uit de discografie van PSY onder "About": YGFamily, "PSY", YG ENTERTAINMENT, Officiële website van PSY, <http://www.ygfamily.com/artist/Main.asp?LANGDIV=E&ATYPE=2&PTYPE=&ARTIDX=15&PROIDX=&IDX=> (geraadpleegd 2 juni 2013);

Thunderstix, "T-Pain, Robbie Williams, Josh Groban, and Gawker Show Love for PSYs 'Gangnam Style'", *Soompi*, 1 augustus 2012, online artikel, <http://www.soompi.com/2012/08/01/t-pain-robbie-williams-josh-groban-and-gawker-show-love-for-psys-gangnam-style/> (geraadpleegd 17 mei 2013).

¹⁶ De officiële videoclip van PSYs *Gangnam Style*:

Officialpsy (b), "PSY – Gangnam Style (강남스타일) M/V", officiële muziekvideo door YG ENTERTAINMENT, 15 juni 2012, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=9bZkp7q19f0> (geraadpleegd 5 juni 2013).

¹⁷ Een *viral video* wordt in korte tijd aanzienlijk veel bekeken, meestal in een paar dagen een paar miljoen keer;

World Report, "Rapper living 'Gangnam Style' goes viral", nieuwsfragment van CNN, 2 augustus 2012, online video, <http://edition.cnn.com/video/data/2.0/video/world/2012/08/02/wr-gangnam-style-goes-viral-in-rap-video.cnn.html> (geraadpleegd 17 mei 2013).

¹⁸ Ju-min Park, "'Uncool' Korean star goes viral with rapping dance", *Reuters*, 14 augustus 2012, online artikel, <http://www.reuters.com/article/2012/08/14/us-korea-uncool-idUSBRE87C05R20120814> (geraadpleegd 26 juni).

¹⁹ "Will PSY be a one-hit wonder?", *Debate.org*, Geen datum bekend, online forum, <http://www.debate.org/opinions/will-psy-be-a-one-hit-wonder> (geraadpleegd 18 juni 2013).

²⁰ Blijkt uit de lijst prijzen en waarderingen op PSYs website onder "About": YGFamily, "PSY"; Adam Tait, "PSY Proves One Hit Wonder As Second Single 'Gentleman' Flops", *Gigwise*, 3 mei 2013, online artikel, <http://www.gigwise.com/news/81362/psy-proves-one-hit-wonder-as-second-single-gentleman-flops> (geraadpleegd 29 mei 2013).

²¹ 1989NickyD, "PSY Interview [...]", fragment uit *Jonathan Ross Show*, 10 november 2012, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=LPMG-Qvl-7E> (geraadpleegd 18 juni 2013), 02:40; *Debate.org*, "Will PSY be a one-hit wonder?".

door het Koreaans moeilijk is om te begrijpen.²² Het succes is volgens hem te danken aan ‘plezier’, hetgeen wat muziek ons over de hele wereld verenigt.²³ Over het succes van *Gangnam Style* (niet te verwarren met Gangnamstijl) lopen de meningen uiteen.²⁴ Er is sprake van een interessant proces, waarvan niemand echt de impact kan verklaren. Naar mijn mening speelt de participatie van het publiek een grote rol voor het succes en de impact van een liedje. Niet slechts bij *Gangnam Style*, maar ook bij vergelijkbare hypes zoals de *macarena* (1995) van ‘Los Del Rio’ of de *Ketchup Song* (2002) van ‘Las Ketchup’.²⁵ *Gangnam Style* zal dienen als een casestudy, waarvan ik een audiovisuele analyse wil maken om de mogelijkheden voor conceptualisering te onderzoeken en deze ga ik combineren met het communicatiemodel dat Harold Lasswell in 1948 opstelde. Door het model zal ik een overzicht krijgen van de belangrijkste aspecten in *Gangnam Style* en hoop ik een aantal verklaringen te geven voor het succes van het lied door de analyse en het communicatiemodel te bespreken in termen van conceptualisering.

²² Christina Garibaldi, “PSY tells MTV News his hit track carries a ‘nonverbal’ message, delivered primarily by his gallop-like dance moves”, *MTV*, 19 september 2012, online artikel, <http://www.mtv.com/news/could-gangnam-style-get-an-english-makeover/> (geraadpleegd 28 mei 2013).

²³ Steve Annear, “PSY at Harvard: My Lyrics Don’t Matter: Pop sensation PSY visited Harvard University to discuss his career and his time in Boston”, *Boston Daily*, 9 mei 2013, online artikel, <http://www.bostonmagazine.com/news/blog/2013/05/09/on-psys-second-day-in-the-us-he-had-diarrhea/#.UYxXvZN12ls.twitter> (geraadpleegd 17 juni 2013).

²⁴ Ik schrijf hier ‘Gangnamstijl’ met een hoofdletter en aan elkaar, omdat ik van mening ben dat er een stijl is die men *Gangnam* kan noemen. Dit betreft de stijl (kleding, gedrag etc.) van de personen uit het Gangnamdistrict. Dit is dus niet per definitie de stijl die te zien is in de muziekvideo. Meer uitleg in Hfd. 2.4, ‘Audience analysis’.

²⁵ Robert van Gijssel, “Een wereldhit heeft een lullig dansje nodig”, *Volkskrant*, 22 december 2012, online artikel, <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2844/Archief/archief/article/detail/3367403/2012/12/22/19-Een-wereldhit-heeft-een-lullig-dansje-nodig.dhtml> (geraadpleegd 20 juni 2013).

2) Uitwerking van Lasswells model

2.1 Control Analysis (zender)

De Koreaanse rapper PSY was vóór *Gangnam Style* geen onbekende in de K-pop. Hij werd op 31 december 1977 geboren als Park Jae-sang in het Gangnamdistrict van Seoul, Zuid-Korea.²⁶ In 1996 begon hij met een studie aan de universiteit van Boston, maar stopte vroegtijdig zonder dat zijn ouders dat aanvankelijk wisten. Hij vervolgde zijn studentenleven met een muzikale opleiding aan het Berklee College of Music, waarbij hij veel beïnvloed werd door Hiphop en noemt *Bohemian Rhapsody* van Queen als het lied dat een grote indruk op hem maakte. Queens stijl werd daarmee zijn grootste voorbeeld.²⁷ Hij droomde ervan om liederen te componeren, maar vond dat het creatieve gevoel van muziek niet aangeleerd kon worden door andere mensen.²⁸ Hij kocht daarom een computer en een keyboard en begon zelf met componeren.²⁹ Hij wilde grappig praten, zingen en dansen om indruk te maken. Hij wilde aantrekkelijk zijn, maar vond zichzelf niet knap en totaal niet in het ideale plaatje van K-popartiesten passen.³⁰ Zijn grote droom was dat alle meiden hem leuk zouden vinden en dat hij alle aandacht van ze had.³¹ Hij omschrijft de eerste reacties over zijn eerste verschijning als “People didn’t say ‘Who is that?’, people said ‘What is that?’.”³² Het kon niet zo zijn dat een persoon als PSY op televisie te zien was. Aanvankelijk deden veel geruchten over zijn verschijning de ronde en had hij geen succes, maar door zijn opmerkelijke gedrag werd hij uiteindelijk door een producer van *YG ENTERTAINMENT* opgemerkt en kwam zijn carrière van de grond.³³

Sinds 2001 is PSY actief in de K-pop en in de afgelopen twaalf jaar heeft hij 6 albums geproduceerd: *Psy from the Psycho World!* [2001], *Ssa2 (Cheap 2)* [2002], *3 Mi (3 PSY)* [2002], *Ssajib (Cheap House)* [2006], *PsyFive* [2010] en *Psy 6 (part 1)* [2012].³⁴ Zijn artiestennaam komt van het woord ‘psycho’. Naar eigen zeggen koos hij de naam omdat hij helemaal gek is op één ding: het *performen* van muziek.³⁵ Hij propageert zelf ook om op het podium kinderachtig te doen, omdat hij bang is volwassen te zijn.³⁶ Hij wil stuntelig over komen om zo het publiek te vermaken. De naam past ook prima bij zijn stijl als we ‘psycho’ wat vrijer interpreteren; hij is twee keer opgeroepen voor

²⁶ YGFamily, “PSY”.

²⁷ Oxford Union, “PSY | Full Address | Oxford Union”, speech op *Oxford Union*, 16 november 2012 (opgenomen 7 november 2012), YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=2f99cTgT5mg> (geraadpleegd 18 juni 2013), 06:50; 04:50.

²⁸ Ibid., 08:20.

²⁹ M. Stern, “PSY: The Man Behind ‘Gangnam’”, *Newsweek Magazine*, 29 oktober 2012, online artikel, <http://www.thedailybeast.com/newsweek/2012/10/28/psy-talks-gangnam-style-growing-up-and-his-next-single.html> (geraadpleegd 19 mei 2013).

³⁰ Oxford Union, “PSY | Full Address | Oxford Union”, 09:30 ff.

³¹ Imunbaistudios, “Inspiring live of PSY. 80 minutes interview”, interview op *Healing Camp*, 16 september 2012, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=P3kPQEzXA8c> (geraadpleegd 9 juni 2013), 27:12.

³² Oxford Union, “PSY | Full Address | Oxford Union”, 14:30.

³³ Imunbaistudios, “Inspiring live of PSY. 80 minutes interview”, 12:02.

³⁴ Uit de discografie van PSY onder “About”: YGFamily, “PSY”.

³⁵ Worldnewsvevo, “PSY explains his name – *Gangnam Style*”, nieuwsfragment op *BBC*, 4 december 2012, Youtube video, <https://www.youtube.com/watch?v=LEtzSGgQBH4> (geraadpleegd 29 mei 2013).

³⁶ Imunbaistudios, “Inspiring live of PSY. 80 minutes interview”, 02:50.

het leger, maar zette zichzelf voor schut door zijn gedrag, omdat hij eigenlijk helemaal niet wilde.³⁷ Daarnaast mocht hij een tijdje niet op televisie verschijnen, omdat hij zich schuldig had gemaakt aan het bezit van marihuana.³⁸ Hij geeft toe problemen te hebben gehad met het naleven van de wet.

Hij parodieert ook zelf tijdens zijn concerten - met name vrouwelijke zangeressen, van wie het bekendste voorbeeld Beyoncé is. Hij kleedt zich als de artiest en danst als de artiest, alleen om het publiek 'psyched-up' te krijgen.³⁹ PSY laat veel invloeden zien in zijn muzikale stijl door elementen van rock, dance, jazz te combineren met hiphop in een Koreaanse context, wat voor onverwachte wendingen zorgt. Daarnaast maakt PSY gebruik van absurde visuele elementen in de muziekvideo's. Zo is in *Bird* een fragment te zien in een nachtclub waarin met tv-schermen lichaamsdelen worden vervangen.⁴⁰ Daarnaast verwerkt hij regelmatig provocatieve elementen in zijn video's die het publiek shockeren, waarvan het beruchtste voorbeeld *Paradise* is. Hierin gebruiken de jongeren in het klaslokaal allerlei truckjes, waaronder spiegels, om onder de rok van de lerares te kijken.⁴¹ PSY's 'psycho'-stijl komt ook duidelijk naar voren in de teksten van sommige liederen; zo nodigt *Shake It* uit om helemaal los te gaan en schreeuwt PSY in *Right Now* vrij vertaald dat hij zó gek wordt van het kritische commentaar van anderen dat hij niets kan bereiken dat hij nú rondjes wil draaien en van een gebouw af wil springen.⁴² Zijn muziekvideo's nodigen uit om te dansen; door ritmische elementen uit de hiphop te gebruiken, ontstaat een dansbeat. In *Champion* en *Entertainer* worden mensen overtuigd dat zij publiek kunnen vermaken, juist door uitbundig tegenover anderen te doen.⁴³ In de meeste video's is het dansaspect visueel sterk aanwezig, met name in *Champion* en *Right Now*, waardoor een sterk dansgevoel wordt opgewekt. Dit dansaspect zou in latere video's nog meer nadruk krijgen, waaronder *Gangnam Style* en *Gentleman*.

Figuur 2. Gereproduceerd van Officialpsy op YouTube,
<https://www.youtube.com/watch?v=2pB0zurYJAc>
(geraadpleegd 5 juni 2013).

³⁷ Ibid., 40:30 ff.

³⁸ Ibid., 09:28; 32:28.

³⁹ Ibid., 04:27

⁴⁰ Zie afbeelding, PSY's 'Bird':

Officialpsy (a), "PSY – Bird (새) M/V", officiële muziekvideo door YG ENTERTAINMENT, 7 maart 2013, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=2pB0zurYJAc> (geraadpleegd 5 juni 2013).

De volgende interpretaties van de genoemde liederen zijn tot stand gekomen met behulp van samengevatte vertalingen van Nadine Redder, een kennis van me met Koreaanse connecties.

⁴¹ Minani3, "싸이(psy)- 낙원 paradise", muziekvideo, 6 augustus 2012, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=QIE1PoQXZnQ> (geraadpleegd 5 juni 2013).

⁴² Officialpsy (f), "PSY – Shake It (흔들어주세요) @ Seoul Plaza Live Concert", live optreden, 15 oktober 2012, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=k7yGwXb77PA> (geraadpleegd 5 juni 2013); Officialpsy (e), "PSY – Right Now M/V", officiële muziekvideo door YG ENTERTAINMENT, 20 oktober 2012, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=UmHdefsaL6I> (geraadpleegd 5 juni 2013).

⁴³ Random620, "PSY – Champion (HQ Audio/Eng Sub) 싸이 – 챔피언", muziekvideo, 10 augustus 2012, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=sO3znR4NIRQ> (geraadpleegd 5 juni 2013); Jungho In, "PSY – Entertainer", muziekvideo, 3 december 2006, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=7VnyvvtP4FI> (geraadpleegd 5 juni 2013).

De blijvende impact van PSY op het publiek kan verklaard worden door PSYs satirische zelfreflectie. Hij doorbreekt het standaardbeeld in de K-pop. De meeste artiesten zijn slank, uitbundig opgemaakt en gedragen zich stoer zoals bij de bekende groepen 2NE1, BigBang en Se7en.⁴⁴ PSY is inmiddels een stuk ouder dan deze hedendaagse artiesten en voldoet niet aan dit standaard beeld in de K-pop, maar maakt hier handig gebruik van door in zijn liederen de onderwerpen van de teksten op zichzelf te richten en daarmee een parodiërende stijl te creëren. Teksten als *Bird* en *Paradise* vertellen verhalen over perfectie liefdes die niet zo kunnen zijn, waarin hij zichzelf als ideale lover schetst. Wellicht het opmerkelijkst aan PSYs verschijning is zijn kledingstijl. In vrijwel elke muziekvideo is PSY netjes gekleed en draagt bijna altijd een pak. Dit zorgt voor een *swag*-effect, waarmee PSY blijkbaar een statement wil maken tegen de 'normale' of gangbare normen, waarden en stijlen die te zien zijn in de K-pop.⁴⁵ Door zijn parodiërende stijl, kostuums, opmerkelijke muziekvideo's, controversiële inhoud van zijn liederen en opmerkelijke verschijning, heeft hij al verscheidene prijzen gewonnen en kreeg daarmee een reputatie.⁴⁶ Een reputatie waarbij altijd wel iets opmerkelijks te verwachten is in de muziekvideo's van PSY, waarvoor elke keer weer wat nieuws verzonnen moet worden. Door zijn verschijning lijkt PSY het publiek uit te dagen om met hem mee te doen of om hem te erkennen (als artiest, persoon of karakter). Zijn personage en karakter in de muziekvideo geeft een basis voor het publiek om een standpunt in te nemen tegenover het onderwerp.

⁴⁴ Zie muziekvideo's van deze groepen voor hun verschijning, te vinden op www.Youtube.com met als zoektermen '2NE1', 'BigBang' en 'Se7en'.

⁴⁵ *Swag* is een straatterm waarmee aangeduid wordt dat iemand zichzelf 'cool' vindt, meestal vanwege zijn/haar uitstraling, stijl of gedrag. Voor meer informatie zie: RandomMan, "Swag", *Know Your Meme*, geen datum bekend, online artikel, <http://knowyourmeme.com/memes/swag> (geraadpleegd 20 juni 2013).

⁴⁶ Oxford Union, "PSY | Full Address | Oxford Union", 01:25.

2.2 Content analysis (bericht)

Het grootste deel uit het communicatiemodel van Lasswell betreft de inhoud van de boodschap. Aan de hand van de structuur die de zender hanteert, zullen de meeste concepten naar voren komen door het bericht zelf. Hieruit zal de motivatie van de zender moeten blijken en welk doel hij ermee wil bereiken. Volgens Carol Vernallis drijft onze aandacht geleidelijk over de videobeelden, waarbij we plotseling iets op kunnen merken. De geluiden van de soundtrack breken het beeld op in individuele componenten. Hierdoor kunnen objecten gescheiden worden van het voorwerp of de persoon waarmee ze verbonden of geassocieerd zijn, waardoor ze instabiele en onzekere indicatoren worden. In combinatie met het gebruik van bepaalde kleding en accessoires ontstaat er zo een geheime boodschap dat de muziekvideo niet vanzelf weggeeft, maar de luisteraar zal moeten ontrafelen. Zelfs de kleinste manier waarop een acteur omgaat met een voorwerp helpt om een karakter te definiëren.⁴⁷ Men moet er echter wel rekening mee houden dat niet alles in eerste instantie hoeft te zijn zoals het is. Met name intermediale verbanden kunnen zorgen voor meerdere betekenissen en interpretaties van een videoclip. Schrijvers en bedenkers van muziekvideo's (en ook van films, reclames e.d.) mijden soms vanzelfsprekende culturele conventies en spelen met verwachtingen, waardoor verrassende situaties ontstaan, die kunnen leiden tot meerdere interpretaties van een bericht. Dit gebeurt ook in *Gangnam Style*; de tekst is voor onbekenden van de K-pop vreemd, de visuele elementen lijken willekeurig te zijn geselecteerd, het dansje is simpel na te doen en de muziek is gebaseerd op populaire hedendaagse top 40-muziek.

2.2.1 Songtekst

Het aspect van het bericht waar in eerste instantie de meeste aandacht naar uitgaat in een liedje is de tekst. De interpretaties van de tekst lopen uiteen, mede door het vertalen van de Koreaanse taal die sterk verschilt qua opbouw, grammatica en zinsconstructie van bijvoorbeeld het Nederlands of Engels. Uit de vertaling van de tekst (zie bijlage 1), gemaakt door Onsemiro (Jae Kim) voor de blogsite *My Dear Korea*, blijkt gelijk de structuur van het lied; een simpele structuur met twee coupletten, prechorus, refrein, twee coupletten, prechorus, refrein, bridge, refrein.⁴⁸ Duidelijk is te zien dat PSY speelt met tekstuele elementen door steeds in elk tweede couplet antwoord te geven op de zinnen uit elk eerste couplet. Dit gebeurt door het standpunt van de tekst te verschuiven van een vrouwelijke beschrijving naar een mannelijke beschrijving, waarbij hij zichzelf als uitgangspunt neemt ("I'm a guy, a guy who [...] I'm that kind of guy"). PSY vertelt een verhaal; hij zoekt een 'classy' vrouw die overdag weet hoe ze zich moet gedragen en zich een relaxed kop koffie kan veroorloven ("A classy lady who can afford a relaxing cup of coffee").⁴⁹ Ze is gevoelig, kleedt zich

⁴⁷ Carol Vernallis, "Strange People, Weird Objects: The Nature of Narrativity, Character, and Editing in Music Videos," in *Medium Cool: Music Videos From Soundies To Cellphones*, ed. Roger Beebe en Jason Middleton (Duke University Press: Durham & London: Duke University Press, 2007), 136–137.

⁴⁸ Vertaling: DearKorea. "PSY "Gangnam Style" 싸이 강남스타일 (English Subtitles)", verwijzing door Onsemiro op *My Dear Korea*. 7 augustus 2012. YouTube video, http://www.youtube.com/watch?v=HUK69c72UIY&feature=player_embedded (geraadpleegd 6 mei 2013).

⁴⁹ Jae Kim (a), "KOREAN MUSIC: PSYs 'Gangnam Style' and 'Gangnam Oppa' in 'Architecture 101' (1)", *My Dear Korea: Eat Korean. Sing Korean. Talk Korean. Surf the Korean Wave*, 9 augustus 2012, online blog, <http://mydearkorea.blogspot.nl/2012/08/korean-music-psys-gangnam-style-and.html> (geraadpleegd 9 juni 2013).

netjes en lijkt kalm van buiten (“Beautiful, lovely. Yes, you are [...]”), maar naarmate de nacht valt, weet ze hoe ze kan veranderen in een sexy dame (“Whose heart starts exploding when the night comes”). PSY, wiens ideeën opzwellender zijn dan zijn spieren (“Whose ideas are bumpier than his muscles”), drinkt echter zijn koffie in één slok op en gaat helemaal los als de tijd daar ’s nacht voor gekomen is (“Who downs the boiling hot coffee in one go [...]”). PSY lijkt serieus en diepzinnig te doen (“Over a running guy, there’s a flying guy”) en beweert een manus van alles te zijn om zo indruk te kunnen maken op de sexy dames (“Baby baby, I’m kind of a know-it-all”), maar een andere benadering van de tekst zal naar voren komen door de intermediale verbanden die de tekst aangaat met de muziek en visuele aspecten. Een uitgebreide analyse (zie bijlage 2) zorgt voor een overzicht waarmee deze intermediale verbindingen ontstaan. Aan de hand hiervan kunnen interpretaties gemaakt worden van de muziekvideo in zijn geheel.

2.2.2 Interpretatie(s)

Volgens Carol Vernallis zijn muziekvideo’s per definitie raar, omdat ondanks de muziekvideo aan verschillende eisen probeert te voldoen er iets opmerkelijks is: elk aspect, dan wel een figuurtje of ritme, visueel element (zoals een voorwerp in een video) of tekst (woorden die nadrukkelijk gesproken of gezongen worden), kan naar de voorgrond treden, omdat ze de verwachtingen van de kijker/luisteraar over bepaalde elementen kunnen verstoren.⁵⁰ Hierdoor kunnen we niet direct de functie van de elementen voorspellen, noch bepalen of de status van het element hetzelfde blijft gedurende de video. Een muziekvideo wordt hierdoor een dynamisch systeem, waarin een verandering gecompenseerd wordt door een andere verandering binnen de mix van muzikale, visuele en tekstuele elementen. Het geeft een gevoel alsof er van alles mogelijk is.⁵¹ De muziekvideo heeft hierdoor iets mysterieus: door de muzikale elementen en het bewerken van de video, ontstaat een raster van ruimte en tijd waarop spelers een eigen plek kunnen vinden. Hierdoor bevinden ze zich in een aparte wereld die lijkt op realiteit, maar door structuur van geluid omgeven wordt. Daardoor kunnen we de artiesten beschouwen als *automatons*, zelf-operende voorwerpen of objecten, die ervoor zorgen dat we ons niet altijd afvragen wat er zich achter de schermen afspeelt.⁵² Een muziekvideo hoort ons te helpen de toestand van de personen te begrijpen. Omdat de elementen in *Gangnam Style* vaak ongerelateerd lijken, zetten ze ons op het verkeerde been als we de muziekvideo proberen te interpreteren. De belangrijkste reden hiervoor is dat de muziekvideo’s afgeleid worden van het lied en niet andersom; het lied komt eerst. Hierbij dient de video als begeleiding voor het interpreteren van het lied. De volgende zaken zijn het meest opvallend in de muziekvideo van *Gangnam Style*:

⁵⁰ Vernallis, “Strange People, Weird Objects”, 111–112.

⁵¹ Ibid., 112–113.

⁵² Ibid., 143–144.

- PSY's rol en tegengestelde verwachtingen;

PSY doet er in de video van alles aan om het Gangnamstijlimago bespottelijk te maken (Meer informatie over het Gangnamdistrict en de Gangnamstijl in hfd. 2.4: 'Audience analysis'). Hij trekt de aandacht naar zich toe door gedurende de hele video bijna altijd het middelpunt te zijn vanuit alle camerahoeken. Hij is te zien in verscheidene nette pakken met strak haar en een zonnebril. Dit is zijn interpretatie van Gangnamstijl; "Dress classy and dance cheesy".⁵³ De kijker/luisteraar wordt voortdurend op het verkeerde been gezet, met name door het gebruik van misleiding in verwachtingen. Hij doorbreekt vaak het Gangnamstijlimago door opmerkelijke momenten te gebruiken in de video. Terwijl het lijkt alsof hij aan het zonnebaden is op het strand, komen we erachter dat hij omgeven wordt door kinderen in een speeltuin. Hij doet dan wel een paardendansje na, in de video berijdt hij een paard op de carrousel, niet een echt paard. PSY loopt sjiek met twee dames aan zijn zijde over een loper, maar hij wordt omgeven door puin en rommel die in zijn gezicht wordt geblazen. We zien scènes van PSY in een sauna en een zwembad en denken dat het luxueus is, maar eigenlijk bevindt hij zich met gangsters in de sauna en baadt in een openbaar badhuis. PSY zingt dat hij een classy en luxueuze vrouw wil vinden, maar in plaats van in een Gangnamnachtclub, komt hij zijn ideale vrouw tegen in de metro. Daarnaast danst hij met oudere (getrouwde) vrouwen in een bus, niet bepaald cool te noemen. Tegen het eind wekt zijn serieuze toon een houding op dat hij zich als gangster gedraagt, maar terwijl de camera uitzoomt zien we dat hij op een toilet zit. Door deze tegenstrijdigheden kun je afvragen wat nu precies Gangnamstijl is of wat het inhoudt. "You know what I'm saying?" Blijkbaar niet, PSY, hoewel deze woorden de gedachten van twijfel wel versterken. Ze dragen daarmee bij aan het rare gevoel van muziekvideo's zoals Vernallis omschrijft.

- Er is sprake van willekeurigheid in de verschillende onderdelen;

Normaal gesproken zijn er achtergrondfiguren om nadruk te leggen op de hoofdartiest. Onze aandacht wordt zodoende getrokken naar bepaalde elementen, die beïnvloed worden door onze stereotypering (zie ook hfd. 2.5: 'Effect analysis'). Ze helpen ons te bepalen wie de hoofdartiest is en hoe de muziekvideo als een geheel werkt.⁵⁴ Deze grenzen lijken soms compleet te vervagen in *Gangnam Style* door zoveel mogelijk willekeurigheid (ook wel *randomness*) en humor te verwerken in de video.⁵⁵ De aandacht wordt getrokken naar de acties op het scherm en zorgt ervoor dat we minder goed de video kunnen interpreteren. Soms komen in de videoclip momenten voor die zo raar zijn, nergens op slaan en willekeurig gebruikt en gekozen zijn, dat het lijkt alsof ze op het eerste gezicht niets met het lied te maken hebben. Deze *WTF-momenten* zorgen voor een komisch en verassend effect, waardoor onder andere de aandacht erbij blijft en de video interessant wordt.⁵⁶ Een aantal van die momenten zijn:

⁵³ TheEllenShow, "Surprise! Britney Learns 'Gangnam Style' from PSY!", fragment uit *The Ellen Show*, 10 september 2012, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=QZmkU5Pg1sw> (geraadpleegd 9 juni 2013), 01:35.

⁵⁴ Vernallis, "Strange People, Weird Objects", 138–140.

⁵⁵ Randomness is een term om de mate van willekeurigheid aan te geven.

⁵⁶ WTF staat voor 'What the f*ck' en is een uitdrukking van jongeren om aan te geven dat ze iets niet direct begrijpen (maar daar wel de lol ervan in kunnen zien).

- 00:24 PSY spuit water uit zijn mond, terwijl voor hem een jongentje Michael Jackson nadoet;⁵⁷
- 00:26 PSY danst in een manege, wat een willekeurige locatie lijkt;
- 01:15 PSY lijkt met zijn dansje mensen naar achteren te duwen op straat;
- 01:21 Iedereen doet het dansje in een carrousel (later ook nog in een bus), een rare plaats om te dansen;
- 01:39 PSY schreeuwt tegen het achterwerk van een vrouw die aan yoga doet;
- 01:54 De liftscène, waarin PSY gewoon rustig en relaxed doorzingt alsof er niets aan de hand is terwijl iemand suggestieve seksuele bewegingen boven hem maakt;
- 02:38 PSY duikt op in een spa terwijl de persoon op de achtergrond doet alsof er niets gebeurt;
- 02:43 PSY danst midden op een zebrapad in een drukke straat. De rest reageert nauwelijks, alsof het gangbaar is dat mensen midden op straat staan te dansen.⁵⁸

- Promoten van andere Koreaanse personen/culturele producten;

In de video zijn meerdere verschijningen van bekende Koreaanse personen. Zo wordt de sexy dame gespeeld door '4Minutes' zangeres Hyuna, het jongetje in het begin van de video is Hwang Min-woo die mee deed in *Korea's Got Talent*, de man in het gele pak is één van de bekendste komieken van Zuid-Korea Yoo Jae-suk, komiek Noh Hongchul speelt met PSY in de liftscène en 'Big Bang'-leden Daesung en Seungri spelen de oudere heren die het Koreaanse bordspel *Janggi* spelen op een veldje onder de fly-over van een snelweg.⁵⁹ De verschijning van bekende Koreanen in K-pop is op zich niet bijzonder. Een reden hiervoor kan het promoten van andere Koreaanse media zijn, zowel binnen als buiten Zuid-Korea. Een verklaring voor de succes ervan kan liggen in het verwerken van traditionele thema's in muziek, zeker gezien de morele waarden die Koreanen toekennen aan hun rijke tradities.⁶⁰ Hierdoor krijgt materiaal uit de *Korean Wave* veel aandacht van de pers, waardoor het ook internationaal succes heeft, hoewel de internationale impact wat klein is vergeleken met soortgelijke 'waves' uit bijvoorbeeld China en Japan.⁶¹ Verder zorgt het voor herkenning, wat eveneens leidt tot identificatie van de hoofdpersonen. Door het satirische effect dat *Gangnam Style* heeft, leidt dit eveneens tot disidentificatie; de connotaties die de tekst oproept, zijn niet in overeenstemming met de beelden. We identificeren ons daardoor juist niet met de personen. Het is aan ons om uit te zoeken wat wel en wat niet correspondeert met onze verwachtingen (wat weer Vernallis' rare eigenschappen van muziekvideo's onderstreept).

⁵⁷ Opmerkelijk is hierbij dat PSY de hele tijd een glas cola naast zich heeft staan, maar alleen op 00:24 is dit een glas water.

⁵⁸ Voor een uitgebreidere omschrijving van de momenten, zie het overzicht van de analyse in bijlage 2.

⁵⁹ Elle, "Oppa's *Gangnam Style*", *Cute In Korea*, 28 augustus 2012, online blog, <http://cuteinkorea.com/oppa-gangnam-style/> (geraadpleegd 9 juni 2013);
Jae Kim (b), "KOREAN MUSIC: PSYs 'Gangnam Style' and 'Gangnam Oppa' in 'Architecture 101' (2)", *My Dear Korea: Eat Korean. Sing Korean. Talk Korean. Surf the Korean Wave*, 15 augustus 2012, online blog, <http://mydearkorea.blogspot.nl/2012/08/korean-music-psys-gangnam-style-and-15.html> (geraadpleegd 9 juni 2013).

⁶⁰ Kim (a), "KOREAN MUSIC: PSYs 'Gangnam Style' and 'Gangnam Oppa'".

⁶¹ Kwon, *Music in Korea*, 151–152.

2.2.3 “Oppa(n) Gangnam Style”?

Het meest opmerkelijke en dubieuze aan vertalingen van *Gangnam Style* is het gebruik van het woord ‘oppa’ of ‘oppa(n)’.⁶² Het feit dat dit woord niet vertaald is, zelfs niet door Jae Kim, kan duiden op een neologisme of *slang* uit het Koreaans.⁶³ Vertalingen op websites zijn het er niet over eens wat de juiste vertaling ervan zou moeten zijn. Meestal wordt een vertaling achterwege gelaten en wordt de term neergezet als ‘Oppa(n) is *Gangnam Style*’.⁶⁴ Over het algemeen wordt de term vertaald als ‘Big Brother is *Gangnam Style*’, meestal door de redacties van kranten.⁶⁵ Een interpretatie van het woord met betrekking tot de tekst zou “I’m Gangnam Style” kunnen zijn.⁶⁶ In het kader van conceptualisering zou “Oppan Gangnam Style” beter niet vertaald kunnen worden als ‘Oppa(n) is *Gangnam Style*’, noch als ‘Big brother is *Gangnam Style*’. Een betere interpretatie van de term zou ‘Gangnam is mijn stijl’ kunnen zijn, omdat ‘oppa’ gebruikt wordt door vrouwen om oudere vrijgezelle mannen (meestal vrienden, maar ook broers, vandaar dat het soms ook met ‘Big Brother’ vertaald wordt) te roepen. PSY maakt zichzelf alleen nog maar meer belachelijk door deze term te gebruiken. Hij laat zijn aanwezigheid zo nadrukkelijk blijken, dat zijn toon steeds agressiever lijkt te worden. Met “You know what I’m saying” lijkt hij haast te schreeuwen alsof hij wil zeggen “Kijk naar me! Ik heb Gangnamstijl, maar zie ik er niet zielig uit zo?” PSY is hierdoor tegelijk een insider en een outsider. Gangnam is zijn stijl, maar hiermee geeft PSY wel satirisch aan hoe belachelijk het is om je uit te sloven door je voor te doen als Gangnam.

⁶² Oppan = ‘Oppa’ + ‘neun’. ‘Oppa’ is de straatterm en ‘neun’ wordt gebuikt om het voorgaande woord als onderwerp te gebruiken. Zie:

Jae Kim (c), “KOREAN LANGUAGE: What is Oppan (Oppa) in Gangnam Style?”, *My Dear Korea: Eat Korean. Sing Korean. Talk Korean. Surf the Korean Wave*, 25 augustus 2012, online blog, <http://mydearkorea.blogspot.nl/2012/08/korean-language-what-is-oppa-in.html> (geraadpleegd 9 juni 2013).

⁶³ *Slang* is een soort straattaal.

⁶⁴ Zoals bijvoorbeeld: Kirsten Acuna, “Here’s The English Translation Of ‘Gangnam Style’”, *Business Insider*, 19 september 2012, Online artikel, <http://www.businessinsider.com/gangnam-style-translation-2012-9> (geraadpleegd 10 juni 2013).

⁶⁵ Zoals bijvoorbeeld:

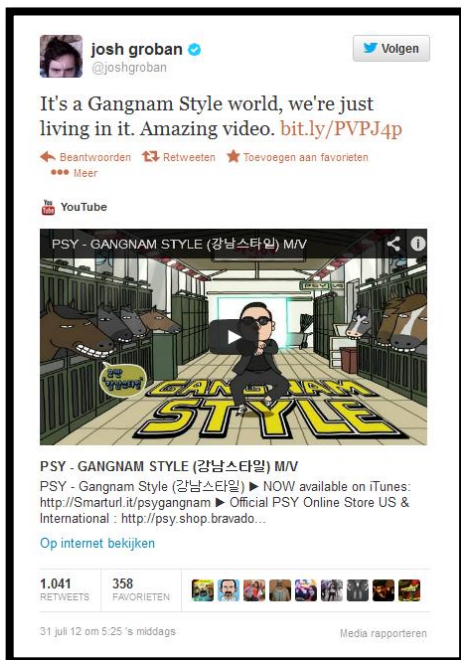
Deborah Netburn, “Giddy up! S. Korean rapper PSY’s ‘Gangnam Style’ is unstoppable”, *Los Angeles Times*, 4 augustus 2012, online artikel, <http://articles.latimes.com/2012/aug/04/business/la-fi-tn-psy-gangnam-style-20120803> (geraadpleegd 10 juni 2013).

⁶⁶ Kim (c), “KOREAN LANGUAGE: What is Oppan (Oppa) in Gangnam Style?”.

2.3 Media analysis (medium)

Met de opkomst van nieuwe mediatechnologieën is het delen van informatie drastisch veranderd. Mensen, met name jongeren, hebben zich snel aangepast aan de nieuwe digitale omgeving. Aangezien informatie zo makkelijk beschikbaar voor iedereen is, wordt er dan ook veel gebruik van gemaakt. Aanvankelijk werd *Gangnam Style* ‘normaal’ geproduceerd en verspreid. Dat wil zeggen: het lied werd digitaal beschikbaar gemaakt om te downloaden (via *YG ENTERTAINMENT*), een bijbehorende video werd geüpload op YouTube en het lied was te horen op radiostations in Zuid-Korea. Er lijkt hier niets bijzonders aan de hand, maar toch is (met name) de muziekvideo uitgelopen op een wereldwijd fenomeen.

Een oorzaak voor het ontstaan van het fenomeen kan gegeven worden aan de hand van de term *participatory culture*. Binnen deze cultuur geldt een lage barrière voor artistieke expressie, maar een sterke steun voor het reconstrueren en delen van andermans creaties. De leden die deel uitmaken van *participatory culture* zijn van mening dat ze iets bijdragen aan hun (digitale) gemeenschap en voelen dat ze sociaal verbonden zijn met anderen. Ze geven om wat anderen vinden over hun

Figuur 3. Gereproduceerd van Josh Groban op *Twitter*, <https://twitter.com/joshgroban/status/230459113790902272>

creatie(s).⁶⁷ Een veel gebruikte vorm van deze cultuur is het schrijven en bijhouden van zogenaamde *blogs*. Een blog is een soort online dagboek, een persoonlijke nieuwscolumn, die gebruikt wordt om foto's of verhalen te delen waarop gereageerd kan worden. Iedereen kan hier deel van uitmaken en afhankelijk van de gebruiker en/of de blogsite kan deze openbaar of privé zijn.⁶⁸ Een gebruiker van de blogsite *Gawker* was een van de eersten die openbaar een blog plaatste met een verwijzing naar PSY's muziekvideo.⁶⁹ Deze werd gedeeld via *The High Definite*, een site waarop muziek, video's en plaatjes gedeeld worden met een humoristische inhoud.⁷⁰ Hoe zij de muziekvideo gevonden hebben is niet bekend, maar een verklaring daarvoor kan gegeven worden voor het gebruik van YouTube. In dien je zelf een account hebt, verschijnt er in het beeld een kopje 'aanbevolen voor jou' dat willekeurige video's op YouTube

⁶⁷ Aaron Delwiche & Jacobs Henderson, *The Participatory Cultures Handbook*, (New York and London: Routledge, 2013), 3.

⁶⁸ Todd Kelsey, *Social Networking Spaces: From Facebook to Twitter and Everything In Between A Step-by-Step Introduction to Social Networks for Beginners and Everyone Else* (New York: Apress, 2010), 233-235.

⁶⁹ N. Zimmerman, "Did This Underground Hip Hop Artist from South Korea Just Release the Best Music Video of the Year?", *Gawker Media*, 30 juli 2012, online blog, <http://gawker.com/5930283/did-this-underground-hiphop-artist-from-south-korea-just-release-the-best-music-video-of-the-year> (geraadpleegd 23 mei 2013).

⁷⁰ Endswell, "PSY – Gangnam Style (Video)", *The High Definite*, 29 juli 2012, online forum, <http://www.thehighdefinite.com/2012/07/psy-gangnam-style-video/> (geraadpleegd 23 mei 2013).

selecteert aan de hand van gerelateerde video's die je hebt bekeken en tegenwoordig kun je ook acties van je contacten en abonnementen zien. Op de algemene pagina van YouTube is er een kopje te vinden voor 'populair op YouTube' en kunnen aan de hand van een categorie (muziek, sport, gaming e.d.) populaire video's van die categorie gevonden worden.⁷¹ Op deze manier is het mogelijk voor iemand die geen/weinig Zuid-Koreaanse connecties heeft, om toch dergelijke video's te vinden. Omdat alle video's op YouTube een weblink bevatten, kunnen ze makkelijk en snel gedeeld worden door internetgebruikers, waaronder op bijvoorbeeld blogsites.

Andere populaire social mediasites zijn Facebook en Twitter. Sommige sites (waaronder *Gawker*) stellen je in staat om de inhoud te delen via Facebook en Twitter door te 'liken' of te 'tweeten' indien je een account hebt. Hierdoor kunnen jouw contacten zien wat je deelt en ook zij kunnen op hun beurt weer deze inhoud delen met hun contacten. Op deze manier kan sommige informatie razendsnel verspreid worden onder grote groepen mensen. Hoe meer contacten (of volgers) je hebt, hoe meer mensen je kunt bereiken. Dat geldt zeker voor internationale artiesten en beroemdheden, waaronder Josh Groban, Britney Spears en Robbie Williams, die vrij snel de video van *Gangnam Style* op hun account hadden staan.⁷² Hierdoor maakten al hun volgers op sociale media gelijk kennis met PSY. De rol van sociale media is bij het veroorzaken van het *Gangnam Style* fenomeen onmisbaar geweest; zonder het grote aantal gebruikers dat de muziekvideo deelde, had het lied niet zo'n grote wereldwijde bekendheid gekregen. Zonder de kettingreacties van likes, (re)tweets en het delen van weblinks hadden de concepten het publiek niet kunnen bereiken.

⁷¹ Deze informatie berust op persoonlijke ervaring. www.youtube.com

⁷² Bijvoorbeeld: de tweet van Josh Groban op *Twitter* van 31 juli 2012: <https://twitter.com/joshgroban/status/230459113790902272>

2.4 Audience analysis (ontvanger)

Zoals eerder vermeld, werd de Koreaanse regering meer coulant in het importeren van buitenlandse cultuurproducten en exporteren van Koreaanse cultuurproducten in de jaren '90 (zie hfd. 1.3: 'De Korean Wave, K-pop en *Gangnam Style*'). Niet alleen kreeg populaire buitenlandse cultuur een kans om zich te vermengen, maar konden Koreaanse producten wereldwijd verspreid worden. Dit leidde tot een internationale interesse in Koreaanse cultuur dat aangeduid kan worden als de *Korean Wave*. Net zoals we in Nederland Jan Smit, Frans Bauer en Nick & Simon hebben die Nederlandse muziek produceren, is PSY een artiest die Koreaanse muziek produceert. Deze 'lokale' muziek is veelal cultuurgebonden en beperkt tot aanhangers en fans. Dit komt vaak doordat de tekst in de moedertaal van het land wordt gezongen en gebonden is aan culturele conventies, waaronder tradities, volksverhalen en mentaliteit (die ook een deel van de stereotypering bepalen, zie ook hfd. 2.5: 'Effect Analysis'), waardoor outsiders veel boodschappen binnen de culturele producten mislopen. Zo was *Gangnam Style* ook oorspronkelijk bedoeld voor zijn fans of aanhangers van de K-pop en Koreaanse cultuur.⁷³ PSY hoefde wegens zijn Koreaanse status als artiest in eerste instantie niet zo veel te doen om de aandacht van de K-pop te trekken. Hij maakte dan ook op 15 juli 2012 *Gangnam Style* beschikbaar voor mp3-download (net als de rest van het eerste deel van het *Psy 6 (Part 1)*).⁷⁴ Daarnaast werd de muziekvideo geüpload op YouTube en gedeeld via Facebook op PSYs accounts, die in een paar dagen enkele tienduizenden keren bekeken werden.⁷⁵ Uit de tekst komt duidelijk naar voren dat PSY het heeft over Gangnamstijl. Wat is dat dan?

Volgens reisgidsen en reisverslagen wordt het Gangnamdistrict in Seoul, de hoofdstad van Zuid-Korea, omschreven als het meest welvarende gebied van Korea; het kan vergeleken worden met Beverly Hills. Het Gangnamdistrict alleen al, is goed voor bijna 10% van de totale waarde van het land (GDP) en dat op slechts 25 km².⁷⁶ Het district wordt vormgegeven door veel grote wolkenkrabbers, zakelijke faciliteiten

Figuur 4. Gereproduceerd van S. Rogers op *The Guardian*, <http://www.guardian.co.uk/music/shortcuts/2012/oct/25/gangnam-style-seouls-most-exclusive-neighbourhood> (geraadpleegd 1 juni 2013).

⁷³ Vmusicvideo, "Interview: PSY", online interview, 27 maart 2013, Youtube video, <https://www.youtube.com/watch?v=G8G80VWC428> (geraadpleegd 29 mei 2013).

⁷⁴ Uit de discografie van PSY onder "About": YGFamily, "PSY".

⁷⁵ Dit is te zien bij de statistieken van de muziekvideo; Officialpsy (b), "PSY – Gangnam Style (강남스타일) M/V".

⁷⁶ Max Fisher, "Gangnam Style, Dissected: The Subversive Message Within South Korea's Music Video Sensation", *The Atlantic*, 23 augustus 2012, online artikel, <http://www.theatlantic.com/international/archive/2012/08/gangnam-style-dissected-the-subversive-message-within-south-koreas-music-video-sensation/261462/> (geraadpleegd 1 juni 2013).

en heeft een goede infrastructuur met openbaar vervoer dat goed om kan gaan met de drukte op de straten.⁷⁷ Er zijn een aantal belangrijke straten, waaronder Cheongdam, Garosugil en Apugujeong-dong, die bezaait zijn met winkelketens van dure merken. Dit is de plaats waar veel terrasjes en restaurants te vinden zijn.⁷⁸ Het voornaamste punt van Gangnamstijl is om gezien te worden. De mensen, met name de jeugd, lopen er dan ook knap, sexy en trendy/modebewust bij.⁷⁹ Opmerkelijk zijn de koffiewinkels die beschreven worden als 'stijlvol', waarin vaak goede koffie te vinden is. De verwijzing van PSY in *Gangnam Style* naar koffie lijkt in eerste instantie niet zo van belang, maar hier is iets unieks mee aan de hand dat te maken heeft met het gezien worden in het Gangnamdistrict:

"In Korea, there's a joke poking fun at women who eat 2,000-won (about \$2) ramen for lunch and then spend 6,000 won on Starbucks coffee. They're called Doenjangnyeo, or "soybean paste women" for their propensity to crimp on essentials so they can over-spend on conspicuous luxuries, of which coffee is, believe it or not, one of the most common."⁸⁰

Dit idee is naar zeggen geïnspireerd door het programma *Sex and the City*, waarin vrouwen meer uitgeven dan ze zich eigenlijk kunnen veroorloven.⁸¹ PSY zegt zelf in een interview over het district: "It's calm in the daytime and craze in the nighttime".⁸² Het nachtleven is bruisend; de straten zijn mooi verlicht en er zijn veel (karaoke)barretjes en er wordt veel gedaan aan entertainment. Uitgaan in het district kan erg prijzig zijn; de toegang voor sommige clubs is duur en vereist een bepaalde nette kledingstijl.⁸³ Ook belangrijk om op te merken is dat door de dure prijzen alleen de rijksten zich kunnen veroorloven er te wonen. De mensen die er wonen zullen nooit toegeven dat ze 'Gangnam' zijn.⁸⁴

Kunnen we veronderstellen dat PSY Gangnamstijl heeft? ... Ja en nee. PSY is weliswaar geboren in het Gangnamdistrict, maar toch blijft hij vaak aanhalen dat hij niet good-looking is. Hij is een beetje mollig, is niet gespierd en vindt zichzelf daardoor niet Gangnam.⁸⁵ Toch zegt hij vaak "Oppan Gangnam Style" wat vrij vertaald 'Gangnam is mijn stijl' betekent (Zie hfd. 2.2.3: 'Oppa(n) Gangnam

⁷⁷ Michael Arnold, "Gangnam Station Area, Night and Day", 11 augustus 2010, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=9ozV20yuFzE> (geraadpleegd 20 mei 2013).

⁷⁸ Cathy Rose A. Garcia, "Gangnam Style: A guide to Seoul's most affluent district", *ABS-CBNnews*, 13 oktober 2012, online artikel, <http://www.abs-cbnnews.com/-depth/10/13/12/gangnam-style-guide-seouls-most-affluent-district> (geraadpleegd 20 mei 2013).

⁷⁹ CNN, "Korean rapper explains 'horse dance'", nieuwsgfragment van *CNN*, 20 augustus 2012, online video, <http://edition.cnn.com/video/data/2.0/video/tech/2012/08/20/hancocks-skorean-rappers-viral-ride.cnn.html> (geraadpleegd 20 mei 2013);

S. Rogers, "Gangnam Style: how Seoul's most exclusive neighbourhood went global", *The Guardian*, 25 oktober 2012, online artikel, <http://www.guardian.co.uk/music/shortcuts/2012/oct/25/gangnam-style-seouls-most-exclusive-neighbourhood> (geraadpleegd 1 juni 2013).

⁸⁰ Adrian Chen, "Someone Finally Explained That Insane Korean Rap Video *Gangnam Style*", *Gawker Media*, 23 augustus 2012, online artikel, <http://gawker.com/5937289/someone-finally-explained-that-insane-korean-rap-video-gangnam-style> (geraadpleegd 1 juni 2013);

Fisher, "Gangnam Style, Dissected".

⁸¹ Kim (a), "KOREAN MUSIC: PSYs 'Gangnam Style' and 'Gangnam Oppa'"

⁸² 1989NickyD, "PSY Interview [...]", *Jonathan Ross Show*, 00:42.

⁸³ S. Kugel, "In Seoul, Gangnam Frugal Style", *The New York Times*, 26 februari 2013, online artikel, <http://frugaltraveler.blogs.nytimes.com/2013/02/26/in-seoul-gangnam-frugal-style/> (geraadpleegd 20 mei 2013).

⁸⁴ Rogers, "Gangnam Style: how Seoul's most exclusive neighbourhood went global".

⁸⁵ 1989NickyD, "PSY Interview [...]", *Jonathan Ross Show*, 00:59.

Style?'). Hij doet dus in de video alsof hij Gangnamstijl heeft. Bijvoorbeeld: hij is de man die zijn (dure) koffie in één slok op drinkt. Dit levert een paradox op; het lied is als het ware een satire op Gangnam zelf, maar ook hoe niet-Gangnam personen hun droom najagen om Gangnam te zijn, terwijl ze nauwelijks weten wat het inhoudt.⁸⁶ Tevens spreekt PSY tegen de Gangnams die zeggen niet-Gangnam te zijn, door zichzelf als uitgangspunt te nemen. PSY vindt zichzelf alles behalve Gangnam en dat geeft de muziekvideo een sterk parodiërende werking. Hij weet van iets uncools iets cools te maken en neemt daardoor de rest van de Gangnam wannabe's mee in zijn sleur.⁸⁷ Met de video laat PSY dus eigenlijk zien, wat voor onzin het is om erbij te horen en hoe belachelijk sommige mensen zich maken door Gangnamstijl (onterecht) te uiten.

Wat betreft het wereldwijde publiek is PSY zich bewust van het taalprobleem. Hij voelt zich blij omdat het publiek blij is, maar heeft tegelijk medelijden, omdat de meeste luisteraars niet zullen begrijpen waar het lied over gaat door het Koreaans. Hij zegt zelf hierover dat iedereen daardoor zijn eigen tekst maakt van het lied (met uitzonderingen van de Engelse woorden in het lied).⁸⁸ Het is daardoor mogelijk om te zeggen dat de betekenis van de tekst niet zo belangrijk is voor de interpretatie van het lied. Dat blijkt ook eigenlijk niet nodig; er zijn genoeg andere opmerkelijke dingen aan het lied op te merken waarop gereageerd kan worden, waaronder PSY's verschijning en die opmerkelijke danspasjes.

⁸⁶ Fisher, "Gangnam Style, Dissected".

⁸⁷ Een voorbeeld daarvan kan gezien worden in een live-optreden van *Gangnam Style* in Korea: Officialpsy (c), "PSY – GANGNAM STYLE (강남스타일)@Seoul Plaza Live Concert", 15 oktober 2012, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=DzivgKuhN14> (geraadpleegd 20 juni 2013).

⁸⁸ Oxford Union, "PSY | Full Address | Oxford Union", 41:41.

2.5 Effect analysis (effect)

Inmiddels is het web bezaait met reactievideo's op *Gangnam Style*; zoeken op de term 'Gangnam Style' geeft ruim 150 miljoen hits op Google en op YouTube ruim 4,5 miljoen hits.⁸⁹ Zoeken naar 'Gangnam Style parody' op YouTube geeft al bijna een miljoen hits. Een mogelijke verklaring lijkt ook hier weer te liggen in de *participatory culture*. Wat voor toegevoegde waarde hebben de reacties en creaties van het participerende publiek?

Aangezien *Gangnam Style* deel uitmaakt van de K-pop en daarmee ook gezien kan worden als een Aziatisch product, is stereotypering van toepassing op de reacties van het (westerse) publiek. Elementen uit *Gangnam Style* worden in reacties dan ook omschreven als 'het stereotype beeld dat we van Aziaten hebben', 'ongelooflijk willekeurig', 'zijn swag is off the charts' en 'that's just not right'.⁹⁰ Dit komt door het gebruik van opmerkelijke en aparte elementen, waardoor we Aziaten als raar zien. Dit omvat het gebruik van rare dansspasjes, de taal, seksistische elementen, lichte kleuren, vrolijke visuele elementen, *WTF-momenten* en veel willekeurige momenten, alsof het voor hun de algemene gang van zaken is. Deze stereotypering is ontstaan door hun uitzinnige toeristische gedrag in het buitenland (zoals dat ze altijd te zien zijn met een fotocamera en overal foto's van maken) en door hun opmerkelijke televisieprogramma's, waaronder anime (een soort cartoon), opmerkelijke gameshows waarin de deelnemers vaak pijn lijden of aparte opdrachten moeten voltooien en reality shows, vaak seksistisch getint.⁹¹ De shockering zorgt meestal voor verrassing en grappige reacties, meestal omdat we geen idee hebben wat we er nou echt van moeten vinden.

Naast de enorme wereldverspreiding van de muziekvideo die een maand na het uitbrengen van de single volgde, kwamen er al snel reactievideo's op het web terecht. Omdat het Koreaans bijna niet te verstaan is, kunnen er rare dingen gehoord worden in de tekst. Hierdoor zijn er talloze video's te vinden over wat mensen denken te horen, waaronder 'Open condom star'.⁹² Omdat er gesproken wordt over een stijl, zijn mensen op het idee gekomen het lied in andere 'stijlen' uit te voeren. Er is van alles wel een stijl te maken; 'Minecraft Style', 'London Style', 'Vodka Style' en zelfs 'Obama Style', 'Mitt Romney Style' en 'Zwarte Pieten Stijl'.⁹³ Dan zijn er nog de mensen die het lied zelf een andere draai geven door het op andere instrumenten uit te voeren en de mensen die het dansje loskoppelen van het lied en daarmee aan de haal gaan. Populaire video's hiervan zijn de dans van de gevangenen op de Filipijnen en de dansbeweging van Ban Ki-moon, de huidige secretaris-generaal van de VN.⁹⁴ *Gangnam Style* was overal te horen en overal te zien. Toch zit er een luchtje aan dit succes. PSY gaf al

⁸⁹ Een 'hit' is een gevonden item aan de hand van de gegeven zoekterm.

⁹⁰ TheFineBros (a), "Elders react to Gangnam Style", 4 oktober 2012, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=C-75UPP2uUQ> (geraadpleegd 3 juni 2013); TheFineBros (b), "Teens react to Gangnam Style", 19 augustus 2012, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=uYFmxgzPP3Q> (geraadpleegd 3 juni 2013).

⁹¹ Voor een impressie: AmazingLife247, "The Ultimate Compilation of Weird/Funny Japanese Moments Pt.1:Game Show", 13 mei 2013, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=J0KaAaXlaM> (geraadpleegd 20 juni 2013).

⁹² Een voorbeeld: Chad Wild Clay, "GANGNAM STYLE in ENGLISH Misheard Lyrics (Open Condom Star) Parody of PSY", 23 augustus 2012, YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=dXdkbL6sRic> (geraadpleegd 20 juni 2013).

⁹³ Voorbeelden van parodieën kunnen gevonden door als zoekactie bij www.youtube.com 'Gangnam Style parody' in te tikken.

⁹⁴ S. Rogers, "How Seoul's most exclusive neighbourhood went global".

aan dat de meeste mensen eigenlijk geen idee hebben waar het lied over gaat, maar toch is het lied uitgegroeid tot een wereldwijd fenomeen. Des te opmerkelijker wordt het succes van *Gangnam Style* als je in gedachten mee neemt dat PSY in 2004 op het podium heeft gestaan met de Koreaanse rockband 'N.EX.T.' om *Dear America* te zingen. De rockband staat bekend om hun kritische teksten over consumentalisme en het Amerikaanse beleid. Vrij vertaald zingen ze over het langzaam en pijnlijk vermoorden van Amerikaanse soldaten en hun families.⁹⁵ Patriottistische reacties lijken hier overdreven; zeker gezien de eigen geschiedenis van de VS en de excuses die PSY heeft aangeboden. Zijn reactie voor het uitvoeren van het lied zou verklaard kunnen worden door de emotionele band door zijn eigen ervaring in het leger.⁹⁶ Men zou zich nu echter wel kunnen vragen hoe bepalend achtergrondinformatie is voor het succes van een wereldhit, aangezien aanvankelijk het niemand iets leek te schelen. Het is de vraag of door deze ontdekking het succes of de impact minder is geworden. Volgens de patriotten wel, maar uit de optredens die PSY nog gegeven heeft in december 2012 blijkt dat zijn succes er niet minder op geworden is. PSY lijkt zich bewust van dit probleem te zijn. Hij wil zelf meer vertellen over zichzelf en niet over het succes van *Gangnam Style*, aangezien hij van mening is dat te weinig mensen zijn achtergrond kennen.⁹⁷

Inmiddels lijkt het *Gangnam Style* fenomeen plaats gemaakt te hebben voor nieuwe hypes en *viral videos*. *Gangnam Style* heeft echter zo'n grote impact gehad in zo'n korte tijd, dat we ons nu eigenlijk zouden kunnen afvragen of het niet door het eigen enorme succes nu ook ten onder gaat. Sommigen lijken het lied niet meer aan te kunnen horen. Tijdens een recentelijk concert werd hij zelfs massaal uitgejoeld.⁹⁸ Er wordt onder meer gesproken over een 'one-hit wonder', omdat sommige critici van mening zijn dat de opvolger *Gentleman* geflopt is.⁹⁹ Dat is onjuist; naast het feit dat PSY al ruim een decennium lang hits produceert in Zuid-Korea, heeft de opvolger al ruim 400 miljoen views op YouTube, waarmee het een wereldrecord te pakken heeft voor meest bekeken video in een dag en heeft het hoog in de hitlijsten gestaan.¹⁰⁰ Dit voorbeeld bewijst de enorme verwachtingen die het publiek had van PSY en daarmee ook de teleurstelling van de opvolger. Het succes van *Gangnam Style* lijkt door niets meer overtroffen te kunnen worden. Het wachten is op de volgende hype.

⁹⁵ Dan Amira, "PSY of 'Gangnam Style' Fame Once Rapped About Torturing and Killing American Soldiers and Their Families", *New York News & Features*, 7 december 2012, Online artikel, <http://nymag.com/daily/intelligencer/2012/12/psy-kill-american-soldiers-rap.html> (geraadpleegd 3 juni 2013); George Knight, "Anti-Amerikanisme van PSY in 'Dear America' is wereldwijd", *WordPress.com*, 8 december 2012, online artikel, <http://georgeknightlang.wordpress.com/2012/12/08/anti-amerikanisme-van-psy-wegens-dear-america-is-wereldwijd/> (geraadpleegd 11 juni 2013).

⁹⁶ Pim van den Dool, "Anti-Amerikaanse rap PSY duikt op – maar rapper 'Gangnam' zegt sorry", *NRC*, 8 december 2012, online artikel, <http://www.nrc.nl/nieuws/2012/12/08/anti-amerikaanse-rap-psy-duikt-op-maar-rapper-gangnam-zegt-sorry/> (geraadpleegd 19 juni 2013).

⁹⁷ Oxford Union, "PSY | Full Address | Oxford Union", 03:19.

⁹⁸ "VIDEO | Genoeg van 'Gangnam Style'", *De Telegraaf*, 28 mei 2013, Online artikel, http://www.telegraaf.nl/filmenuitgaan/muziek/21600334/VIDEO_Genoeg_van_Gangnam_Style_.html (geraadpleegd 3 juni 2013).

⁹⁹ Tait, "PSY Proves One Hit Wonder".

¹⁰⁰ Officialpsy (d), "PSY – Gentleman M/V", officiële muziekvideo door YG ENTERTAINMENT, 13 april 2013, YouTube video, https://www.youtube.com/watch?v=ASO_zypdnsQ (geraadpleegd 6 mei 2013);

Erica Ho, "PSY's 'Gentleman' Music Video Sets Guinness World Record", *Time NewsFeed*, 29 april 2013, online artikel, <http://newsfeed.time.com/2013/04/29/psys-gentleman-music-video-sets-guinness-world-record/> (geraadpleegd 19 juni 2013).

3) Conceptualisering

PSY doet erg bescheiden over zijn succes en de impact van zijn lied, hoewel wereldwijde bekendheid wel iets was waar hij van droomde (wie niet?). Hij maakt ook een goed punt: *Gangnam Style* is een fenomeen geworden en dat komt niet door het succes van het lied alleen. PSY heeft niet veel andere dingen gedaan dan hij normaal al deed; hij bleef gewoon zichzelf ondanks zijn verschijning met zonnebril en pak en bleef liedjes schrijven op zijn manier door ironie in zijn teksten te verwerken (zie ook 2.1: 'Control analysis'). Integendeel, het fenomeen is juist ontstaan doordat mensen het als een gek gingen conceptualiseren en delen.

Als we de communicatiehandeling (hier conceptualiseren) efficiënt willen maken, zullen we onze oordelen iets moeten vergemakkelijken door woorden te selecteren die iedereen kan interpreteren. Het grootste voorbeeld bij *Gangnam Style* is de term 'oppa' die vaak niet vertaald wordt zonder verdere uitleg, waardoor onze persoonlijkheid in wijze bepaalt hoe we dit kunnen interpreteren. De *uses and gratifications approach* zoekt naar verklaringen om te begrijpen hoe het publiek op een actieve manier media selecteert voor zijn eigen doelen. De nadruk ligt hierbij op het effect bij het publiek en werkt in principe het model van Lasswell in omgekeerde volgorde uit. De inhoud van de gepresenteerde media dient als een bron, waarmee persoonlijke *needs and values* vervuld kunnen worden, waardoor individuen beter en effectiever in een samenleving kunnen functioneren.¹⁰¹ De inhoud van media wordt gereguleerd door media producers die bepalen wat ze willen uitzenden en ook vooral op welke manieren ze elementen willen presenteren. Lasswells functies (zie 1.2: 'Het model van Lasswell') komen hier tot zijn recht. We kunnen veronderstellen dat er een circulaire wisselwerking is tussen gerepresenteerde media en (een deel van) de samenleving. Dit impliceert een actieve selectie van elementen die zorgt voor structurering en vormgeving van de samenleving. De representaties die dan ontstaan kunnen zich onderscheiden van de wereld die ze nabootsen. Dit is de reden waarom media de potentie hebben om onze meningen te beïnvloeden.¹⁰² Uit conceptualisering ontstaan reacties die als het ware als 'toezicht' over de samenleving dienen die gereguleerd en bepaald worden door de selectie van het publiek (punt 1). Vervolgens geeft dit onze houding, identiteit, gedrag en sociale patronen vorm. Het feit dat de reacties ontstaan zijn uit de *Gangnam Style* zorgt voor een wederzijdse betrekking tussen onderdelen uit de samenleving die samen als geheel een invloed hebben op de omgeving (punt 2). Dit heeft gezorgd voor een versterkend effect voor de impact van *Gangnam Style* op populaire cultuur. Tot slot kan de overdracht van sociaal erfgoed (punt 3) bij conceptualisering verklaard worden met de hulp van John Fiske, die zich richtte op de manieren waarin sociale controle binnen de hedendaagse samenleving plaatsvindt, dat benadrukt werd door de culturele toepassingen van gewone consumenten. Of een product succesvol is, hangt af van het vermogen van consumenten om teksten te selecteren op basis van de gedachte of deze potentiële relevantie voor hun leven hebben. Hij toonde hiermee aan dat populaire cultuur zodoende niet gemaakt wordt door de cultuurindustrie, maar door de mensen zelf of zoals Hodkinson omschrijft: "audiences as cultural producers".¹⁰³ De *uses and gratifications approach* speelt hierbij een rol, omdat het verklaart dat het publiek als centrale aandrijver dient voor de culturele productie, in tegenstelling tot een passieve rol waarbij ze slechts ontvangers zijn. Het

¹⁰¹ Hodkinson, *Media, Culture and Society*, 89–90.

¹⁰² *Ibid.*, 5–6.

¹⁰³ *Ibid.*, 95–96.

conceptualiseringproces ligt dus bij het publiek zelf, waarbij het belangrijkste proces concepten in een nieuwe individuele context plaatsen is, die per individu kan verschillen. Door de stappen in het communicatiemodel van Lasswell is nu op te stellen welke elementen als hoofdconcepten gezien konden worden, die door *participatory culture* geuit konden worden. Er is enorm veel vrijheid, dus meedoen vormt geen bedreiging meer, het is een enorme bron van informatie geworden, waarbij participatie juist als waardevol beschouwt wordt.¹⁰⁴

De conceptualisering begint bij PSY zelf; PSY zorgt voor continuïteit door zich steeds hetzelfde te presenteren; met zonnebril en in pak. Hij neemt de rol van verteller aan en is tegelijk het onderwerp van zijn eigen verhaal. Door het publiek direct aan te spreken daagt hij het publiek uit, dan wel om echt Gangnamstijl te zijn of juist om ermee te stoppen. Hij vormt het centrale punt, een rol die anderen van hem over kunnen nemen door zich te kleden en gedragen zoals hij doet in de muziekvideo. De omgeving zorgt voor een uitgangspunt voor interpretatie. De visuele elementen kunnen nagebootst of zelfs gecontextualiseerd worden in parodieën op *Gangnam Style* naar andere culturele conventies. Een goed voorbeeld daar van is de *Zwarte Pieten Stijl* waarin de tekst en de locaties aangepast worden naar het Sinterklaasthema, maar het concept blijft hetzelfde.¹⁰⁵ Zo zien we dat er zich soortgelijke situaties voordoen (zoals pieten naar achteren duwen met het dansje) en dat locaties overeen komen (zoals de manege en close-ups van pieten die cool doen). Het makkelijkst te conceptualiseren is het dansje. Gezien het succes van zijn voorgaande albums, liedjes en het daarbij behorende belachelijke gedrag dat hij uitte, moest er voor *Gangnam Style* ook een dansje bedacht worden.¹⁰⁶ Volgens hem zijn het juist zijn belachelijke dansjes die een lied zo *catchy* maken. PSY heeft er bijna een maand over gedaan om de onzichtbare paardrijdans te bedenken met zijn choreografen, waarbij eerst nog andere diereindansjes geprobeerd werden.¹⁰⁷ De grootste motivatie voor een 'paardendans' lijkt te komen uit een Koreaans gezegde "laten we gaan paardrijden" dat 'laten we wat drinken en plezier hebben' betekent.¹⁰⁸ Boven alles is het dansje makkelijk na te doen, zelfs voor hen die niet zo goed kunnen dansen. Het meest geconceptualiseerd lijkt het refrein te zijn, mede door misinterpretatie van het Koreaans. Aangezien niemand precies wist hoe 'Oppan' vertaald kon worden, werd de aandacht meer gevestigd op 'style', het woord dat de meesten wel kunnen interpreteren. De video met daarin de tekst, dans, verschijning enz., kon daarom letterlijk gezien worden als een bepaalde stijl. Het is daarom mogelijk een ander concept te combineren met *Gangnam Style* door te zeggen dat het JOUW stijl is (voor voorbeelden zie 2.5: 'Effect analysis').

¹⁰⁴ Delwiche & Henderson, *The Participatory Cultures Handbook*, 24.

¹⁰⁵ BestMusicHitEver, "Zwarte Pieten Stijl – Nederlandse Gangnam Style", muziekvideo, 9 november 2012, Youtube video, <https://www.youtube.com/watch?v=LurEuv7LjMU> (geraadpleegd 20 juni 2013).

¹⁰⁶ 1989NickyD, "PSY Interview [...]", *Jonathan Ross Show*, 03:15.

¹⁰⁷ Oxford Union, "PSY | Full Address | Oxford Union", 28:20.

¹⁰⁸ CNN, "Korean rapper explains 'horse dance'".

Of dit fenomeen als een positief effect kan worden gezien, is dubieus. Leden van de Franfurter Schule staan bekend om hun kritische kijk op de cultuurindustrie. Zo beweren Adorno en Horkheimer (1997) dat “like everything else, human expression and creativity had been subsumed into the capitalist logic and surrendered to its relentless processes of instrumentality and rationalization.”¹⁰⁹ Vanuit hun standpunt representeert kunst het belangrijke van subjectiviteit, inclusief creativiteit. Als gevolg van de cultuurindustrie wordt culturele expressie geïndustrialiseerd, gemaakt tot een standaardvorm, waardoor individuele uitingen onderdrukt worden. Participatie aan *Gangnam Style* kan daarom gezien worden als een manipulatief middel dat ons bedriegt, waardoor *false needs* gegeneerd worden en onze ontwikkeling als individuen ontmoedigd wordt.¹¹⁰ Door disidentificatie zijn we eigenlijk bezig onze eigen relatie met de muziek en de beelden aan het bepalen in plaats van ons te richten op de personages. Meedoen maakt ons daardoor egoïstisch en oppervlakkig, waardoor betekenissen hun waarde verliezen.

Tot op zekere hoogte zou je kunnen zeggen dat *Gangnam Style* een soort *brand* is geworden. Muzikale connotaties en identificatie worden toegeschreven aan een product. In dit geval betreft het een muziekvideo en worden de connotaties en identificatie geuit door middel van conceptualisering. Wat het publiek uiteindelijk hier zelf mee doet, is hun eigen keuze. Er kunnen dan nog wel zoveel reactievideo's verschijnen, als je ervoor kiest ze niet op te zoeken omdat ze je niet interesseren, maak je geen deel uit van de *participatory culture*. Christopher M. Kelty voegt hieraan toe dat

“Participation is [always] about power, and, no matter how ‘open’ a platform is, participation will reach a limit circumscribing power and its distribution. Understanding those limits requires carefully describing the structures of participation [...] as well as the rhetoric and expectations of individuals.”¹¹¹

Zelfs al heeft PSY geen rekening gehouden met producten van culturele waarde toen hij het lied schreef, hij geeft met *Gangnam Style* wel een prima beschrijving van de hedendaagse Zuid-Koreaanse gemeenschap, met name de Gangnamstijlwannabe's. Het herinnert ze eraan hoe ze ervoor staan, hoe ze er zijn gekomen en wat ze zouden kunnen doen om vooruitgang te boeken.¹¹² Hierbij staat de eigenwaarde van het publiek voorop; de participatie van het publiek is bepalend voor de impact van een cultureel product. Dat geldt voor zowel nationale als buitenlandse producten.

¹⁰⁹ Hodkinson, *Media, Culture and Society*, 108.

¹¹⁰ Hodkinson, *Media, Culture and Society*, 108–110.

¹¹¹ Delwiche & Henderson, *The Participatory Cultures Handbook*, 29.

¹¹² Fisher, “*Gangnam Style*, Dissected”.

4) Conclusie

Grote conceptualisering werd mogelijk door te weinig aandacht te schenken aan Koreaanse culturele producten, normen en waarden. Er wordt niet genoeg tijd en energie gestoken in het vinden van achtergrondinformatie die kan helpen elementen uit de muziekvideo te verklaren. Een goed voorbeeld is het traditionele spel *Janggi* dat in de muziekvideo gespeeld wordt door twee oudere heren. Volgens traditie kijkt het hele dorp toe als de ouderen het spel speelden. Alhoewel het spel nog steeds dient als vermaak op het platteland, is dit familiegevoel aan het verdwijnen in de steden. In de muziekvideo kijken de ouderen naar PSY terwijl ze door een explosie weggeblazen worden. Dit zou een verwijzing kunnen zijn naar de verschuivende aandacht van de jongere generatie weg van tradities. De explosie staat symbool voor de extinctie ervan, met name in het Gangnamdistrict, aangezien in de muziekvideo dit tot uiting komt onder een brug, waarmee het een verwijzing is naar verdwijnen van het traditionele dorpsbeeld.¹¹³

Een verklaring voor het succes van de *Korean Wave* heeft te maken met het promoten van bekende Aziatische gezichten en het verwerken van traditionele thema's die door het wereldwijde publiek als prikkelend of vervreemd beschouwt kunnen worden, maar slechts weinigen lijken deze link te kunnen leggen met de *Gangnam Style*.¹¹⁴ In combinatie met de stereotypering die we als westerlingen toe passen, resulteert dit voor veel elementen in willekeurigheid en komen ze als raar/apart over, terwijl ze voor Koreanen wel degelijk iets betekenen. Hierdoor wordt er een onvolledig en gegeneraliseerd beeld geschetst van Aziaten, waardoor men er vanuit ging dat het materiaal van PSY per definitie al raar is. Dit geeft een extra dimensie aan het interpreteren van populaire cultuur; doe iets geks en willekeurig met wat je vindt, maak daar zelf een nieuwe versie van en deel deze vervolgens. Waarom we dit doen, kan verklaard worden door de *participatory culture*: we vinden dat we door het delen van onze interpretaties iets toevoegen aan de maatschappij en daarmee belangrijk worden voor de samenleving. Onterecht en te snel wordt verondersteld dat iemand Gangnamstijl heeft, zo blijkt onder andere uit interviews, al geven ze zelf al snel toe dat ze niet precies weten wat het inhoudt.¹¹⁵ Dit leidt tot nog meer paradoxale verbinden en versterken het satirisch effect van de muziekvideo.

¹¹³ Kim (b), "KOREAN MUSIC: PSYs 'Gangnam Style' and 'Gangnam Oppa'".

¹¹⁴ Kwon, *Music in Korea*, 151.

¹¹⁵ 1989NickyD, "PSY Interview [...]", *Jonathan Ross Show*, 00:27.

De kenmerken van een internetfenomeen van monsterlijke proporties in views, likes, verspreiding en actieve participatie lijkt af te hangen van iets dat onbegrijpelijk en volslagen onzin is, vaak ook gecombineerd met een aanstekelijke slagzin (ook wel bekend als *hook*) die blijft hangen en niet te moeilijke dansbewegingen, zoals het paardendansje in *Gangnam Style*. Hoewel de trend zich al decennia lang doorzet, bijvoorbeeld met de *Macarena* en de *Ketchup Song*, zien we dat door het toenemende gebruik van digitale media de hypes zich steeds sneller op lijken te volgen.¹¹⁶ Het wachten is op de volgende wereldhit of internetfenomeen die net zo snel weer zal verdwijnen en plaats zal maken voor de volgende hypes. Het duurde dan ook niet lang voor *Gangnam Style* opgevolgd werd door *Harlem Shake* en *Grumpy Cat*.¹¹⁷ We kunnen veel zeggen waarom iets waarvan we zo weinig begrijpen zo'n succes kan worden, maar uiteindelijk kunnen we alleen maar voor onszelf verklaren wat wij erin zien. Daaruit kunnen we eveneens concluderen dat de invloed van een cultureel product 'slechts' bepaald wordt door de reacties van het publiek zelf, inclusief onszelf, ook al begrijpen we niets van de inhoud. Het maken van een wereldhit is onvoorspelbaar en zal altijd een klein wonder blijven. Waarom komen we zelf nooit op zo'n idee?

¹¹⁶ Gijssel, "Een wereldhit heeft een lullig dansje nodig".

¹¹⁷ Talloze voorbeelden hiervan zijn te vinden op www.youtube.com met als zoekterm 'Harlem Shake' en 'Grumpy Cat'.

Bibliografie

Boeken en artikelen

- Delwiche, Aaron & Henderson, Jacobs. *The Participatory Cultures Handbook*. New York and London: Routledge, 2013.
- Hodkinson, Paul. *Media, Culture and Society: An Introduction*. London: Sage Publications Ltd., 2011.
- Kelsey, Todd. *Social Networking Spaces: From Facebook to Twitter and Everything In Between A Step-by-Step Introduction to Social Networks for Beginners and Everyone Else*. New York: Apress, 2010.
- Kwon, Donna Lee. *Music in Korea; Experiencing Music, Expressing Culture*. New York/Oxford: Oxford University Press, 2012.
- Lasswell, Harold D.. "The Structure and Function of Communication in Society." In *Reader in Public Opinion and Communication, second edition*. Ed. Bernard Berelson and Morris Janowitz, 178–190. New York/London: The Free Press, 1948.
- Vernallis, Carol. "Strange People, Weird Objects: The Nature of Narrativity, Character, and Editing in Music Videos." In *Medium Cool: Music Videos From Soundies To Cellphones*. Ed. Roger Beebe en Jason Middleton, 111–151. Duke University Press: Durham & London: Duke University Press, 2007.

Online artikelen

- "Korean Wave", *Korea.net: Gateway to Korea*. Geen datum bekend. Online forum, <http://www.korea.net/Government/Current-Affairs/Korean-Wave?affairId=209> (geraadpleegd 20 juni 2013).
- "VIDEO | Genoeg van 'Gangnam Style'", *De Telegraaf*. 28 mei 2013. Online artikel, http://www.telegraaf.nl/filmenuitgaan/muziek/21600334/_VIDEO_Genoeg_van_Gangnam_Style_.html (geraadpleegd 3 juni 2013).
- "Will PSY be a one-hit wonder?". *Debate.org*. Geen datum bekend. Online forum, <http://www.debate.org/opinions/will-psy-be-a-one-hit-wonder> (geraadpleegd 18 juni 2013).
- Acuna, Kirsten. "Here's The English Translation Of 'Gangnam Style'", *Business Insider*. 19 september 2012. Online artikel, <http://www.businessinsider.com/gangnam-style-translation-2012-9> (geraadpleegd 10 juni 2013).
- Amira, Dan. "PSY of 'Gangnam Style' Fame Once Rapped About Torturing and Killing American Soldiers and Their Families", *New York News & Features*. 7 december 2012. Online artikel, <http://nymag.com/daily/intelligencer/2012/12/psy-kill-american-soldiers-rap.html> (geraadpleegd 3 juni 2013).
- Annear, Steve. "PSY at Harvard: My Lyrics Don't Matter: Pop sensation PSY visited Harvard University to discuss his career and his time in Boston", *Boston Daily*. 9 mei 2013. Online artikel, <http://www.bostonmagazine.com/news/blog/2013/05/09/on-psys-second-day-in-the-us-he-had-diarrhea/#.UYxXvZN12Is.twitter> (geraadpleegd 17 juni 2013).
- Beekman, D., Burke, K. & Cunningham J.. "Taylor Swift, PSY, Mayor Bloomberg help New Yorkers ring in 2013", *New York Daily News*. 1 januari 2013. Online artikel, <http://www.nydailynews.com/new-york/new-year-eve-celebrations-underway-new-york-article-1.1230729> (geraadpleegd 17 mei 2013).
- Chen, Adrian. "Someone Finally Explained That Insane Korean Rap Video *Gangnam Style*", *Gawker Media*. 23 augustus 2012. Online artikel, <http://gawker.com/5937289/someone-finally-explained-that-insane-korean-rap-video-gangnam-style> (geraadpleegd 1 juni 2013).
- Dool, Pim van den. "Anti-Amerikaanse rap PSY duikt op – maar rapper 'Gangnam' zegt sorry". *NRC*. 8 december 2012. Online artikel, <http://www.nrc.nl/nieuws/2012/12/08/anti-amerikaanse-rap-psy-duikt-op-maar-rapper-gangnam-zegt-sorry/> (geraadpleegd 19 juni 2013).

- Elle. "Oppa's *Gangnam Style*", *Cute In Korea*. 28 augustus 2012. Online blog, <http://cuteinkorea.com/oppa-gangnam-style/> (geraadpleegd 9 juni 2013).
- Endswell. "PSY – *Gangnam Style* (Video)". *The High Definite*. 29 juli 2012. Online forum, <http://www.thehighdefinite.com/2012/07/psy-gangnam-style-video/> (geraadpleegd 23 mei 2013).
- Fisher, Max. "*Gangnam Style*, Dissected: The Subversive Message Within South Korea's Music Video Sensation", *The Atlantic*. 23 augustus 2012. Online artikel, <http://www.theatlantic.com/international/archive/2012/08/gangnam-style-dissected-the-subversive-message-within-south-koreas-music-video-sensation/261462/> (geraadpleegd 1 juni 2013).
- Garcia, Cathy Rose A.. "*Gangnam Style*: A guide to Seoul's most affluent district", *ABS-CBNnews*. 13 oktober 2012. Online artikel, <http://www.abs-cbnnews.com/-depth/10/13/12/gangnam-style-guide-seouls-most-affluent-district> (geraadpleegd 20 mei 2013).
- Garibaldi, Christina. "PSY tells MTV News his hit track carries a 'nonverbal' message, delivered primarily by his gallop-like dance moves", *MTV*. 19 september 2012. Online artikel, <http://www.mtv.com/news/could-gangnam-style-get-an-english-makeover/> (geraadpleegd 28 mei 2013).
- Gijssels, Robert van. "Een wereldhit heeft een lullig dansje nodig", *Volkskrant*. 22 december 2012. Online artikel, <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2844/Archief/archief/article/detail/3367403/2012/12/22/19-Een-wereldhit-heeft-een-lullig-dansje-nodig.dhtml> (geraadpleegd 20 juni 2013).
- Ho, Erica. "PSY's 'Gentleman' Music Video Sets Guinness World Record", *Time NewsFeed*. 29 april 2013. Online artikel, <http://newsfeed.time.com/2013/04/29/psys-gentleman-music-video-sets-guinness-world-record/> (geraadpleegd 19 juni 2013).
- Kim, Jae (a). "KOREAN MUSIC: PSYs 'Gangnam Style' and 'Gangnam Oppa' in 'Architecture 101' (1)", *My Dear Korea: Eat Korean. Sing Korean. Talk Korean. Surf the Korean Wave*. 9 augustus 2012. Online blog, <http://mydearkorea.blogspot.nl/2012/08/korean-music-psys-gangnam-style-and.html> (geraadpleegd 9 juni 2013).
- Kim, Jae (b). "KOREAN MUSIC: PSYs 'Gangnam Style' and 'Gangnam Oppa' in 'Architecture 101' (2)", *My Dear Korea: Eat Korean. Sing Korean. Talk Korean. Surf the Korean Wave*. 15 augustus 2012. Online blog, http://mydearkorea.blogspot.nl/2012/08/korean-music-psys-gangnam-style-and_15.html (geraadpleegd 9 juni 2013).
- Kim, Jae (c). "KOREAN LANGUAGE: What is Oppan (Oppa) in *Gangnam Style*?", *My Dear Korea: Eat Korean. Sing Korean. Talk Korean. Surf the Korean Wave*. 25 augustus 2012. Online blog, <http://mydearkorea.blogspot.nl/2012/08/korean-language-what-is-oppa-in.html> (geraadpleegd 9 juni 2013).
- Knight, George. "Anti-Amerikanisme van PSY in 'Dear America' is wereldwijd", *WordPress.com*. 8 december 2012. Online artikel, <http://georgeknightlang.wordpress.com/2012/12/08/anti-amerikanisme-van-psy-wegens-dear-america-is-wereldwijd/> (geraadpleegd 11 juni 2013).
- Kugel, S.. "In Seoul, *Gangnam Frugal Style*", *The New York Times*. 26 februari 2013. Online artikel, <http://frugaltraveler.blogs.nytimes.com/2013/02/26/in-seoul-gangnam-frugal-style/> (geraadpleegd 20 mei 2013).
- Netburn, Deborah. "Giddy up! S. Korean rapper PSYs '*Gangnam Style*' is unstoppable", *Los Angeles Times*. 4 augustus 2012. Online artikel, <http://articles.latimes.com/2012/aug/04/business/la-fi-tn-psy-gangnam-style-20120803> (geraadpleegd 10 juni 2013).
- Park, Ju-min. "'Uncool' Korean star goes viral with rapping dance", *Reuters*. 14 augustus 2012. Online artikel, <http://www.reuters.com/article/2012/08/14/us-korea-uncool-idUSBRE87C05R20120814> (geraadpleegd 26 juni).
- RandomMan. "Swag", *Know Your Meme*. Geen datum bekend. Online artikel, <http://knowyourmeme.com/memes/swag> (geraadpleegd 20 juni 2013).
- Rogers, S.. "*Gangnam Style*: how Seoul's most exclusive neighbourhood went global", *The Guardian*. 25 oktober 2012. Online artikel,

- <http://www.guardian.co.uk/music/shortcuts/2012/oct/25/gangnam-style-seouls-most-exclusive-neighbourhood> (geraadpleegd 1 juni 2013).
- Stern, M.. "PSY: The Man Behind 'Gangnam'", *Newsweek Magazine*. 29 oktober 2012. Online artikel, <http://www.thedailybeast.com/newsweek/2012/10/28/psy-talks-gangnam-style-growing-up-and-his-next-single.html> (geraadpleegd 19 mei 2013).
- Tait, Adam. "PSY Proves One Hit Wonder As Second Single 'Gentleman' Flops", *Gigwise*. 3 mei 2013. Online artikel, <http://www.gigwise.com/news/81362/psy-proves-one-hit-wonder-as-second-single-gentleman-flops> (geraadpleegd 29 mei 2013).
- Thunderstix. "T-Pain, Robbie Williams, Josh Groban, and Gawker Show Love for PSYs 'Gangnam Style'", *Soompi*. 1 augustus 2012. Online artikel, <http://www.soompi.com/2012/08/01/t-pain-robbie-williams-josh-groban-and-gawker-show-love-for-psys-gangnam-style/> (geraadpleegd 17 mei 2013).
- YGFfamily. "PSY", *YG ENTERTAINMENT*. Officiële website van PSY. <http://www.ygfamil.com/artist/Main.asp?LANGDIV=E&ATYPE=2&PTYPE=&ARTIDX=15&PROIDX=&IDX=> (geraadpleegd 2 juni 2013).
- Zimmerman, N.. "Did This Underground Hip Hop Artist from South Korea Just Released the Best Music Video of the Year?", *Gawker Media*. 30 juli 2012. Online blog, <http://gawker.com/5930283/did-this-underground-hiphop-artist-from-south-korea-just-release-the-best-music-video-of-the-year> (geraadpleegd 23 mei 2013).

Videos e.d.

- 1989NickyD. "PSY Interview [...]", fragment uit *Jonathan Ross Show*. 10 november 2012. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=LPMG-QvI-7E> (geraadpleegd 18 juni 2013).
- AmazingLife247. "The Ultimate Compilation of Weird/Funny Japanese Moments Pt.1:Game Show". 13 mei 2013. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=JOKaAaSxIaM> (geraadpleegd 20 juni 2013).
- BestMusicHitEver. "Zwarte Pieten Stijl – Nederlandse Gangnam Style", muziekvideo. 9 november 2012. Youtube video, <https://www.youtube.com/watch?v=LurEuv7LjMU> (geraadpleegd 20 juni 2013).
- Chad Wild Clay. "GANGNAM STYLE in ENGLISH Misheard Lyrics (Open Condom Star) Parody of PSY". 23 augustus 2012. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=dXdKbL6sRic> (geraadpleegd 20 juni 2013).
- CNN. "Korean rapper explains 'horse dance'", nieuwsfragment van *CNN*, 20 augustus 2012. Online video, <http://edition.cnn.com/video/data/2.0/video/tech/2012/08/20/hancocks-skorean-rappers-viral-ride.cnn.html> (geraadpleegd 20 mei 2013).
- DearKorea. "PSY 'Gangnam Style' 싸이 강남스타일 (English Subtitles)", verwijzing door Onsemiro (Jae Kim) op *My Dear Korea*. 7 augustus 2012. YouTube video, http://www.youtube.com/watch?v=HUK69c72UIY&feature=player_embedded (geraadpleegd 6 mei 2013).
- Imunbaistudios. "Inspiring live of PSY. 80 minutes interview", interview op *Healing Camp*. 16 september 2012. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=P3kPQEzXA8c> (geraadpleegd 9 juni 2013).
- Jungho In. "PSY – Entertainer", muziekvideo. 3 december 2006. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=7VnyvvtP4FI> (geraadpleegd 5 juni 2013).
- Michael Arnold. "Gangnam Station Area, Night and Day". 11 augustus 2010. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=9ozV20yuFzE> (geraadpleegd 20 mei 2013).
- Minani3. "싸이(psy)- 낙원 paradise", muziekvideo. 6 augustus 2012. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=QIE1PoQXZnQ> (geraadpleegd 5 juni 2013).

- Officialpsy (a). "PSY – Bird (새) M/V", officiële muziekvideo door YG ENTERTAINMENT. 7 maart 2013. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=2pB0zurYJAc> (geraadpleegd 5 juni 2013).
- Officialpsy (b). "PSY – Gangnam Style (강남스타일) M/V", officiële muziekvideo door YG ENTERTAINMENT. 15 juni 2012. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=9bZkp7q19f0> (geraadpleegd 5 juni 2013).
- Officialpsy (c). "PSY – GANGNAM STYLE (강남스타일)@Seoul Plaza Live Concert". 15 oktober 2012. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=DzivgKuhNI4> (geraadpleegd 20 juni 2013).
- Officialpsy (d). "PSY – Gentleman M/V", officiële muziekvideo door YG ENTERTAINMENT. 13 april 2013. YouTube video, https://www.youtube.com/watch?v=ASO_zypdnsQ (geraadpleegd 6 mei 2013).
- Officialpsy (e). "PSY – Right Now M/V", officiële muziekvideo door YG ENTERTAINMENT. 20 oktober 2012. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=UmHdefsaL6I> (geraadpleegd 5 juni 2013).
- Officialpsy (f). "PSY – Shake It (흔들어주세요) @ Seoul Plaza Live Concert", live optreden. 15 oktober 2012. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=k7yGwXb77PA> (geraadpleegd 5 juni 2013).
- Oxford Union. "PSY | Full Address | Oxford Union", speech op *Oxford Union*. 16 november 2012 (opgenomen 7 november 2012). YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=2f99cTgT5mg> (geraadpleegd 18 juni 2013).
- Paulus1st. "PSY Gangnam Style Live Times Square 2013 feat MC Hammer", live optreden. 31 december 2012. YouTube video, https://www.youtube.com/watch?v=eUb2UYa_Oho (geraadpleegd 17 mei 2013).
- Random620. "PSY – Champion (HQ Audio/Eng Sub) 싸이 – 챔피언", muziekvideo. 10 augustus 2012. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=sO3znR4NIRQ> (geraadpleegd 5 juni 2013).
- TheEllenShow. "Surprise! Britney Learns 'Gangnam Style' from PSY!", fragment uit *The Ellen Show*. 10 september 2012. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=QZmkU5Pg1sw> (geraadpleegd 9 juni 2013).
- TheFineBros (a). "Elders react to Gangnam Style". 4 oktober 2012. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=C-75Upp2uUQ> (geraadpleegd 3 juni 2013).
- TheFineBros (b). "Teens react to Gangnam Style". 19 augustus 2012. YouTube video, <https://www.youtube.com/watch?v=uYFmxgzPP3Q> (geraadpleegd 3 juni 2013).
- Vmusicvideo. "Interview: PSY", online interview. 27 maart 2013. Youtube video, <https://www.youtube.com/watch?v=G8G80VWC428> (geraadpleegd 29 mei 2013).
- World Report. "Rapper living 'Gangnam Style' goes viral", nieuwsfragment van *CNN*. 2 augustus 2012. Online video, <http://edition.cnn.com/video/data/2.0/video/world/2012/08/02/wr-gangnam-style-goes-viral-in-rap-video.cnn.html> (geraadpleegd 17 mei 2013).
- Worldnewsvevo. "PSY explains his name – *Gangnam Style*", nieuwsfragment op *BBC*. 4 december 2012. Youtube video, <https://www.youtube.com/watch?v=LEtzSGqQBH4> (geraadpleegd 29 mei 2013).

Bijlage 1: Gangnam Style; tekst en vertaling.

Koreaans	Fonetisch Koreaans	Engelse vertaling
오빤 강남스타일, 강남스타일	Oppan Gangnam Style, Gangnam Style	Oppa lives a Gangnam Style life! Gangnam Style
낮에는 따사로운 인간적인 여자 커피 한잔의 여유를 아는 품격 있는 여자 밤이 오면 심장이 뜨거워지는 여자 그런 반전 있는 여자	Na je nun ta sa ro un in gan jo gin yo ja Ko pi han ja ne yo yu rul a neun pum gyo gi nun yo ja Ba mi o myon shim ja ngi tu go wo ji nun yo ja Gu ron ban jon i nun yo ja	(I love) A lady who's warm and compassionate by day; A classy lady who can afford a relaxing cup of coffee; A lady whose heart starts burning when night comes; (I love) A girl who has such a twisted charm.
나는 사나이 낮에는 너만큼 따사로운 그런 사나이 커피 식기도 전에 원샷 때리는 사나이 밤이 오면 심장이 터져버리는 사나이 그런 사나이	Na nun sa na ye Na je nun no man kum ta sa ro un gu ron sa na ye Ko pi shik gi do jo ne one shot te ri nun sa na ye Ba mi o myon shim ja ngi to jyo bo ri nun sa na ye Gu ron sa na ye	I'm a man Who is as warm as you by day, I'm a man Who downs the boiling hot coffee in one go, I'm a man Whose heart starts exploding when the night comes; I'm that kind of man.
아름다워 사랑스러워, 그래 너 hey 그래 바로 너 hey 아름다워 사랑스러워, 그래 너 hey 그래 바로 너 hey 지금부터 갈 때까지 가볼까	A reum de wo sa rang su ro wo, Gu re no, Hey, gu re ba ro no, Hey A reum de wo sa rang su ro wo, Gu re no, Hey, gu re ba ro no, Hey Ji gum bu to gal de ka ji ga bol ka	Beautiful, lovely, Yes, you are, hey! Yes, it's you, hey! Beautiful, lovely, Yes, you are, hey! Yes, it's you, hey! Shall we go all the way from now on?
오빤 강남스타일, 강남스타 오빤 강남스타일, 강남스타일 오빤 강남스타일 Eh- Sexy Lady, 오빤 강남스타일 Eh- Sexy Lady, 오오오오	Oppan Gangnam Style, Gangnam Style Op op op oppan Gangnam Style, Gangnam Style Op op op oppan Gangnam Style Eh~ Sexy lady Op op op oppan Gangnam Style Eh~ Sexy lady Op op op, Eh eh eh eh eh	Oppa lives a Gangnam Style life! Gangnam Style Oppa lives a Gangnam Style life! Gangnam Style Oppa lives a Gangnam Style life! Gangnam Style Eh, Sexy lady! Oppa lives a Gangnam Style life! Gangnam Style Eh, Sexy lady! eh eh eh eh eh
정숙해 보이지만 놀 땐 노는 여자 이때다 싶으면 묶었던 머리 푸는 여자 가렸지만 웬만한 노출보다 야한 여자 그런 감각적인 여자	Jong su ke bo wi ji man nol ten no nun yo ja I te da shi pu myon mu ko ton mo ri pu nun yo ja Ga ryot ji man wen man han no chul boda ya han yo ja Gu ron gam gak jo gin yo ja	(I love) A virtuous lady who can have a ball; A lady who undoes her ponytail when the time comes; A lady who's sexy even without wearing skimpy clothes; (I love) such a sensuous lady.
나는 사나이 점잖아 보이지만 놀 땐 노는 사나이 때가 되면 완전 미쳐버리는 사나이 근육보다 사상이 울퉁불퉁한 사나이 그런 사나이	Na nun sa na ye Jom ja na bo wi ji man nol ten no nun sa na ye Te ga dwe myon wan jon mi cho bo ri nun sa na ye Gun yuk bo da sa sa ngi ul tung bul tu ngan sa na ye Gu ron sa na ye	I'm a man Who looks like gentleman but can have a ball, I'm a man Who goes completely crazy when the time comes, I'm a man Whose ideas are bumpier than his muscles I'm that kind of man.
아름다워 사랑스러워, 그래 너 hey 그래 바로 너 hey 아름다워 사랑스러워, 그래 너 hey 그래 바로 너 hey 지금부터 갈 때까지 가볼까	A reum de wo sa rang su ro wo, Gu re no, Hey, gu re ba ro no, Hey A reum de wo sa rang su ro wo, Gu re no, Hey, gu re ba ro no, Hey Ji gum bu to gal de ka ji ga bol ka	Beautiful, lovely, Yes, you are, hey! Yes, it's you, hey! Beautiful, lovely, Yes, you are, hey! Yes, it's you, hey! Shall we go all the way from now on?
오빤 강남스타일, 강남스타일 오빤 강남스타일, 강남스타일 오빤 강남스타일 Eh- Sexy Lady, 오빤 강남스타일 Eh- Sexy Lady, 오오오오	Oppan Gangnam Style, Gangnam Style Op op op oppan Gangnam Style, Gangnam Style Op op op oppan Gangnam Style Eh~ Sexy lady Op op op oppan Gangnam Style Eh~ Sexy lady Op op op, Eh eh eh eh eh	Oppa lives a Gangnam Style life! Gangnam Style Oppa lives a Gangnam Style life! Gangnam Style Oppa lives a Gangnam Style life! Gangnam Style Eh, Sexy lady! Oppa lives a Gangnam Style life! Gangnam Style Eh, Sexy lady! eh eh eh eh eh
뛰는 놈 그 위에 나는 놈 baby baby 나는 뭘 좀 아는 놈 뛰는 놈 그 위에 나는 놈 baby baby 나는 뭘 좀 아는 놈 You know what I'm saying 오빤 강남스타일	Twi nun nom gu wi ye na nun nom Baby, baby, na nun mol jom a nun nom Twi nun nom gu wi ye na nun nom Baby, baby, na nun mol jom a nun nom You know what I'm saying? Oppan Gangnam Style	Over a running guy, there's a flying guy. Baby baby, I'm kind of a know-it-all. Over a running guy, there's a flying guy. Baby baby, I'm kind of a know-it-all. You know what I'm saying? Oppa lives a Gangnam Style life!
Eh- Sexy Lady, 오빤 강남스타일 Eh- Sexy Lady, 오빤 강남스타일 오빤 강남스타일	Eh~ Sexy lady Op op op oppan Gangnam Style Eh~ Sexy lady Op op op, Eh eh eh eh eh Oppan Gangnam Style	Eh, Sexy lady! Oppa lives a Gangnam Style life! Gangnam Style Eh, Sexy lady! eh eh eh eh eh Oppa lives a Gangnam Style life!

Bijlage 2: Analysetabel officiële videoclip Gangnam Style.¹¹⁸

Tijd	Deel	Audio	Visueel
00:00 – 00:17	Intro	Er wordt een rifje in de bas gespeeld wat de basis vormt voor de rest van het lied. Dit is een bepaald ritme met aan het eind een chromatisch loopje, begeleidt door een baskick op elke tel van de maat. Het geluid klinkt hier nog alsof het gedempt wordt. Het couplet wordt voorafgegaan door een synthesizerrefje.	We kijken in de zonnebrilglazen van PSY en zien dat het mooi weer is, een mooie dame voor hem waaiert (met zichzelf op de waaier in Koreaanse animatie-/cartoonstijl) en hij op een ligbed onder een parasol aan het relaxen is. Terwijl de camera langzaam uitzoomt, zien we dat hij zich in de zandbak van een speeltuin bevindt.
00:18 – 00:32	Couplet A1	De muziekstijl doet denken aan een electro-pop met een combinatie van synthesizergeluiden uit de jaren '90, zoals de westerse wereld kende uit de Eurodance. De zangstijl lijkt op een soort rap.	Afwisselende beelden tussen dansbewegingen met een jongentje in de speeltuin en dansbewegingen op een manege. Deze dansbewegingen doen denken dat PSY de teugels vast houdt van een paard. Andere bewegingen die later nog naar voren komen zijn het werpen van een lasso en een zijwaartse galop.
00:33 – 00:47	Couplet A2	Er komt meer beat in de muziek door het gebruik van synthetische percussie. Eveneens is er een andere soort 'beep' te horen. De zang is meer gearticuleerd en agressiever.	Afwisselende beelden van PSY met twee dames, terwijl ze in een windblazer lopen en er vuil (bladeren, verfrommeld papier, een soort schuim) op ze afgevuurd wordt. PSY verschijning, gedrag en bewegingen zijn mannelijker.
00:48 – 01:08	Prechorus	De synthesizer komt duidelijk naar voren in een repetitief ritme. Op de dominant blijft de muziek hangen en bouwt op in sterkte en door ritmisch te versnellen in de percussie en bas.	Afwisselende beelden van PSY in een sauna, PSY in een bus met ouderen en PSY met twee oudere heren die een Koreaans bordspel spelen in een veld vlakbij een fly-over van een snelweg.
01:09 – 01:10	"Oppan Gangnam Style"	De muziek valt stil; alle aandacht wordt getrokken naar wat er op het scherm gebeurt. PSY spreekt hier zijn spreuk uit.	Er volgt een explosie precies op de eerste tel van de maat, waarna PSY naar de camera toe loopt met de tekst "Oppan <i>Gangnam Style</i> ".
01:11 – 01:39	Refrein	Het openingsrifje komt weer terug, maar nu op volle sterkte.	Iedereen doet het dansje op de manege. Verder is PSY te zien in de stad, bij een tennisbaan, in een carroussel en op een boot waar hij het dansje doet. Aan het eind van het refrein zoomt de camera in op het achterwerk van een vrouw die aan yoga doet, terwijl PSY er tegen schreeuwt.
01:40 – 01:54	Couplet B1	Is muzikaal hetzelfde als couplet A1.	In een parkeergarage gaat een gladjanus in een geel pak een dance battle aan met PSY.
01:55 – 02:08	Couplet B2	Is muzikaal hetzelfde als couplet A2.	PSY bevindt zich in een lift terwijl iemand erg suggestieve bewegingen boven hem maakt. De man in het gele pak stapt in zijn auto en rijdt weg. Hij maakt bewegingen alsof hij wil zeggen dat PSY niet weet waar hij mee bezig is.
02:09 – 02:30	Prechorus	Is muzikaal hetzelfde als het eerste prechorus.	PSY stapt uit de metro en bekijkt lustig hoe een sexy dame danst. Langzaam bewegen ze naar elkaar toe.
02:31 – 02:32	"Oppan Gangnam Style"	De muziek valt stil.	Dan schreeuwt PSY tegen de sexy dame, waarbij zijn houding de toon van de spreuk beïnvloed (hij praat serieus en direct) en begint te dansen.
02:33 – 03:01	Refrein	Het openingsrifje komt weer terug.	Iedereen doet het dansje. Tussendoor zien we PSY in een spa.
03:02 – 03:17	Bridge	De muziek klinkt ineens weer gedempt. De zang komt naar voren en PSY klinkt wat serieuzer dan eerder in de clip.	PSY zit in een kleine ruimte en kijkt direct in de camera. Als de camera uitzoomt op "You know what I'm saying?" zien we dat hij eigenlijk op een toilet zit. Tussendoor zegt hij de tekst tegen een dame die gewoon door danst, terwijl op de achtergrond mensen voorbij versneld vliegen.
03:18 – 03:40	Refrein	Alleen het laatste deel van het refrein wordt herhaalt.	Iedereen danst in een nachtclub met licht- en lasereffecten. De meeste dansers zijn verkleed.
03:43 – 04:13	(Optionele) Outro	Aan het eind van de clip wordt het openingsrifje herhaalt.	Er zijn beelden te zien van de dance battle van PSY met de man in het gele pak. De video wordt afgesloten met een afbeelding van PSY die het dansje doet in Koreaanse animatiestijl.

¹¹⁸ De tijden zijn bij benadering en zijn gebaseerd op de officiële videoclip van *Gangnam Style* op YouTube: Officialpsy (b), "PSY – Gangnam Style (강남스타일) M/V".

Analysetablel officiële videoclip *Gangnam Style* (Vervolg).

Tijd	Deel	Combinatie audio/visueel en tekst
00:00 – 00:17	Intro	De manier waarop PSY doet en “ <i>Gangnam Style</i> ” roept, kan aangeven dat wat hij nu doet Gangnamstijl is. Dit lijkt in eerste instantie raar door de humor in de clip vanwege omgekeerde verwachtingen.
00:18 – 00:32	Couplet A1	De tekst gaat over een vrouw, maar die komt zien we niet terug in videoclip. We kunnen ons afvragen of deze vrouw eigenlijk wel een verschijning heeft.
00:33 – 00:47	Couplet A2	PSY lijkt hier in alle opzichten stoerder/mannelijker te doen: het onderwerp van de tekst is een man, PSYs toon is agressiever en de muziek verandert van klankkleur. Er is duidelijk een contrast met het eerste deel van het couplet.
00:48 – 01:08	Prechorus	In eerste instantie lijkt PSY een bepaald imago op te bouwen door zijn gedrag in de clip. Op dit begint kun je echter jezelf gaan afvragen wat dat imago dan zou moeten zijn en waarom hij nu dat imago tegelijkertijd weer lijkt te doorbreken door de sauna scène. Ook is het mogelijk dat de tekst hier dient om iets over zichzelf te zeggen.
01:09 – 01:10	“Oppan Gangnam Style”	Het lijkt erop dat PSY door naar de camera te wijzen in close-up wil aangeven dat wat hij doet of gaat doen, Gangnamstijl is. Hij spreekt het publiek direct aan.
01:11 – 01:39	Refrein	‘Sexy lady’ is een verwijzing naar de vrouw in het onderwerp van het eerste deel van het couplet. Dit is zijn ideale vrouw zo blijkt nu, zeker door het gebruik van ‘Oppan’; ze zijn close.
01:40 – 01:54	Couplet B1	Wederom lijkt het eerste deel van het couplet niet in verband te staan met wat er te zien en te horen is. De dance battle lijkt niet gerelateerd en dient wellicht als voorbereiding voor de rest van het couplet.
01:55 – 02:08	Couplet B2	Tegenover het rustigere eerste deel van het couplet staat weer de losbandige mannelijke kant, waarin zijn gekke kant een duidelijk contrast maakt. De manier waarop de man in het gele pak weg rijdt kan betekenen dat hij de jongen is die beschreven wordt. PSYs dansstijl is voor hem niet Gangnam genoeg.
02:09 – 02:30	Prechorus	Deze keer slaat de tekst wel op de sexy dame die te zien is in de metro. De beelden worden vertraagd.
02:31 – 02:32	“Oppan Gangnam Style”	Hij spreekt de sexy dame direct aan, alsof hij wil zeggen: “laat mij je zien wat pas echt Gangnamstijl is.”
02:33 – 03:01	Refrein	De danspasjes zijn precies in de maat, waarbij de beat duidelijk visueel benadrukt wordt.
03:02 – 03:17	Bridge	PSY lijkt eindelijk eens serieus te zijn, door zijn sexy dame direct toe te spreken met serieuze woorden (die hem vervolgens negeert). PSY spreekt ten slotte de kijker toe door de vraag “You know what I’m saying?” te stellen (waarop ik geneigd ben om ‘nee’ te antwoorden, gezien hij zit op het toiletwat in dit verband raar is en me doet twifelen aan de echte boodschap van zijn verhaal).
03:18 – 03:40	Refrein	Nogmaals wordt onderstreept wie de sexy dame is, door haar precies op het moment van de woorden haar te tonen.
03:43 – 04:13	(Optionele) Outro	-